

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska institutionen

FEKH69

Examensarbete i redovisning

VT20

Risk, för vem?

En studie av förvaltningsberättelsens riskanalys och till vem den riktar sig

Författare:

Tove Ljungberg
to4208lj-s@student.lu.se

Eddie Blad
ed2577bl-s@student.lu.se

Handledare:

Karin Jonnergård

Förord

Författarna vill med detta korta stycke rikta ett hjärtligt tack till Karin Jonnergård som från uppsatsens början till slut, varit gruppens handledare och bollplank. Hon har bidragit med bra konstruktiv kritik genom hela uppsatsprocessen och med hennes hjälp kom studie att bygga på riskanalyser, vilket sedermera visade sig vara både roligt och intressant att studera.

Lund 2020-06-01

Tove Ljungberg

Eddie Blad

Sammanfattning

Titel: Risk, för vem?

Seminariedatum: 03-06-2020

Ämne/kurs: FEKH69, Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 högskolepoäng

Författare: Eddie Blad & Tove Ljungberg

Handledare: Karin Jonnergård

Nyckelord: Risk. Riskanalys. Extern redovisning. Årsredovisning. Kapitalteori. Ägarteori. Enhetsteori. Partsteori.

Syfte: Att med befintliga kapitalteorier som utgångspunkt kartlägga vilka intressenter svenska börsbolag beaktar i sina riskanalyser samt vem informationen i riskanalysen riktar sig till.

Metod: Metoden utgörs av en fallstudie med en komparativ forskningsdesign. Studien är i huvudsak kvalitativ men innehåller även kvantitativa inslag. Datasamlingen grundar sig på en innehållsanalys som används för att inhämta information i riskanalyser.

Teori: Studien bygger på kapitalteorier vilket närmare bestämt inkluderar ägarteori, enhetsteori och partsteori. Teorikapitlet innehåller även avsnitt som beskriver reglering av redovisning samt en beskrivning av risk management.

Empiri: Empirikapitlet bygger på tjugo företag som alla tilldelats ett eget avsnitt och som bygger på samma struktur. Varje avsnitt består av en kort företagspresentation, en frekvenstabell, citat hämtat från riskanalyser samt avslutas med ett diagram som illustrerar frekvenserna.

Resultat: Studien genererar svar på frågan "vilka intressenter beaktas av de svenska börsbolagen" och "vem riktar de redovisningsinformationen till". Svaret på den första frågan är att kunder beaktas i högst frekvens samtidigt som aktieägare beaktas i lägst frekvenser. Svaret på den andra frågan bygger på två olika tolkningar som visar på att företag antingen riktar information till kunder eller aktieägare. De övriga intressenter som inkluderats genererar inga signifikanta resultat.

Abstract

Title: Risk, to whom?

Seminar date: 03-06-2020

Course: FEKH69, Degree project undergraduate level in accounting, 15 University Credits Points (UPC)

Authors: Eddie Blad & Tove Ljungberg

Advisors: Karin Jonnergård

Key words: Risk. Risk analysis. External accounting. Annual report. Capital theory. Proprietary theory. Entity theory. Enterprise theory.

Purpose: Based on existing capital theory, examine which stakeholders swedish listed companies do mention and to whom they address information

Methodology: The method is based on a case study and includes a comparative research design. The research approach is mainly of a qualitative nature but does also include quantitative elements. The collection of data will consist of a content analysis which will be applied to information collected from risk analysis.

Theoretical perspectives: This study is based on capital theories and more precisely proprietary theory, entity theory and enterprise theory. The theoretical chapter does also include a section which describes accounting legislation and one which includes a description of risk management.

Empirical foundation: The empirical chapter is based on twenty companies which all have their own sections built on the same structure. Each section includes a short presentation of the company, a frequency chart, quotes from the risk analysis and lastly including a frequency diagram.

Conclusions: The study generates an answer to the questions “which stakeholders do the swedish listed companies mention” and “to whom do they address the accounting information”. The answer to the first question is that customers occur in the highest frequency and shareholders in the lowest frequency. The answer to the second question is built on two perspectives which shows that the companies are mostly addressing information to either customers or shareholders. The other stakeholders do not show any significant results.

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
Abstract	4
Innehållsförteckning	5
1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problematisering	2
1.3 Syfte & Frågeställning	4
1.4 Avgränsning	4
1.5 Disposition	5
2. Metod	7
2.1 Övergripande metod	7
2.2 Tillvägagångssätt	8
2.2.1 Arbetsgång	8
2.2.2 Insamlingsmetoder	10
2.3 Innehållsanalys	13
2.3.1 Val av kodade kategorier	13
2.3.2 Tema	14
2.4 Kritik mot metod	16
2.4.1 Studiens trovärdighet	16
2.4.2 Källkritik	17
3. Referensram	19
3.1 Institutionalia	19
3.1.1 Redovisningens syfte	19
3.1.2 Redovisning av risk	21
3.2 Riskhantering	22
3.3 Teoretiskt ramverk	24
3.3.1 Kapitalteori	24
3.3.2 Enhetsteorin	25
3.3.3 Ägarteorin	26
3.3.4 Partsteorin	27
3.4 Analysmodell	30
4. Empiri	33
4.1 Atlas Copco	33

4.2 Ericsson	35
4.3 Volvo	37
4.4 Hennes & Mauritz	39
4.5 Nordea Bank	40
4.6 Essity	42
4.7 ASSA ABLOY	44
4.8 Sandvik	45
4.9 Hexagon B	47
4.10 SEB	49
4.11 Telia Company	51
4.12 Epiroc	52
4.13 Swedish Match	54
4.14 Tele2	56
4.15 Evolution Gaming	58
4.16 ICA Gruppen	60
4.17 Industrivärden	62
4.18 NIBE	64
4.19 SCA	65
4.20 Alfa Laval	67
5. Analys	69
5.1 Intressenter som beaktas	69
5.2 Intressenter som erhåller information, analys av kapitalteorier	75
6. Slutsats och diskussion	79
6.1 Slutsats	79
6.2 Diskussion	80
6.3 Vidare forskning	81
6.4 Avslutande ord	82
Källförteckning	83
Bilaga 1	91
Bilaga 2	91

1. Inledning

Det första kapitlet introducerar ett bakgrundsavsnitt som beskriver varför det valda ämnet är relevant idag. Därefter belyser problemområdet varför det valda ämnet kan vara problematiskt även ur ett mer teoretiskt förankrat perspektiv. Sedan presenteras syfte samt frågeställning vilka ska tydliggöra vad uppsatsen ämnar att reda ut. Avslutningsvis presenteras avgränsningar samt den disposition som uppsatsen följer vilken syftar till att tydliggöra uppsatsstrukturen för läsaren.

1.1 Bakgrund

Coronaviruset Covid-19 har under våren år 2020 drabbat stora delar av världen. Virusets effekter på mer än människors hälsa, inte minst för företag och världsekonomin i sin helhet. Smittspridningen har under ett par veckor minskat utbudet av viktiga delkomponenter som företag behöver för att kunna tillhandahålla varor och tjänster samtidigt som efterfrågan inom flertalet branscher har minskat drastiskt. Det har med andra ord påverkat både kunder och leverantörer i allra högsta grad. Dessa störningar hos företagen har visat sig ge negativa effekter för flera intressenter. Arbetsförmedlingen uppger att omkring trettiosex tusen människor i Sverige har varslats om uppsägning under mars månad år 2020 (Balcer Bednarska och Pettersson Grill, 2020). Nedskärningarna får stora konsekvenser för den enskilda individ som går miste om sitt arbete men påverkar även det svenska samhället i stor utsträckning. Den svenska regeringen har på kort tid tvingats tillkännage flera kostsamma krispaket i hopp om att kunna rädda landets ekonomi och undvika den eventuella lågkonjunktur som konjunkturinstitutet varnar för (TV4 Nyheterna, 2020). Några av de krispaket som har införskaffats handlar om att ge företagen möjlighet att öka sina lån till kreditinstitut samtidigt som de får chansen att skjuta upp skattebetalningar (Finansdepartementet, 2020a). Därutöver har regeringen kommit att genomföra ytterligare krispaket som möjliggör för företagen att korttidspermittera delar av sin personalstyrka (Finansdepartementet, 2020b). Sammantaget har regeringen tvingats avsätta flera hundra miljarder kronor (Finansdepartementet, 2020a; Finansdepartementet, 2020c), för att rädda stora och små företag runt om i landet. Den svårighet som pandemin förorsakat har med andra ord inte lämnat någon marknadsaktör oberörd.

Hur företagen i Sverige utvecklas påverkar alla de intressenter som dessa interagerar med. Att företagen ställs inför nya utmaningar har visat sig få stor effekt för fler aktörer än företaget och dess ägare. Framförallt när det till följd av diverse just-in-time strategier förekommer en tendens att företagen i dagens samhälle har små marginaler att spela med när det kommer till marknadskriser (Paulsson, Bartholdi, Norrman & Tehler, 2013). Detta bringar ljus på frågan om huruvida företagen beaktar de konsekvenser deras riskhantering får för marknadens olika intressenter.

1.2 Problematisering

Idag tvingar den svenska årsredovisningslagen företag att inkludera information om eventuella risker och osäkerhetsfaktorer i sin externa redovisning, mer specifikt i sin förvaltningsberättelse. Den externa redovisningen utgör i sin tur en viktig parameter för att stärka den tillit som marknadsaktörerna idag ställer krav på samtidigt som den minskar eventuell informationsasymmetri (Marton, 2013). Akerlof (1970) beskrev tidigt hur informationsasymmetri mellan köpare och säljare på en bilmärnad gav upphov till marknadsmisslyckande. Han bevisade att marknadsmisslyckanden uppstår om säljaren innehar mer information om två biltyper än vad köparen har. Detta på grund utav att köparen inte besitter kunskapen om vilken bil som är värd det dyra priset och därför inte kommer vara villig att betala mer än värdet på den sämre bilen. Försäljningen av dyrare bilar kommer därför att fasas ut till följd av att ingen försäljare vill sälja de dyrare bilarna till det lägre priset. Akerlof (1970) menar vidare att redovisning är lösningen på problemet eftersom att när köparens får tillgång till samma information som säljaren, kommer denne vara villig att betala det dyrare priset då köparen nu vet att det dyra priset också motsvarar bilens värde. Med detta synsätt är den externa redovisningen till för att minska informationsgapet mellan företaget och omvärlden.

Att stärka tilliten mellan marknadsaktörerna samt ligga till grund för ekonomiska beslut anses vara redovisningens huvudsakliga syfte enligt Marton, Lundqvist och Pettersson (2018). De primära marknadsaktörerna samt användaren av den externa redovisningen beskrivs således vara långivare, kreditgivare samt aktieägare (Gröjer, 2002). Samtidigt belyser Akerlof (1970)

med sitt exempel att den externa redovisningen kan fylla ett syfte även för övriga intressenter, i detta fallet kunder. Andra teoretiker såsom Suojat (1954) har påpekat att intressenter, såsom anställda, också kan finna intresse i den externa redovisningen om den interna kommunikationen inte är tillräcklig. Marton visar vidare på att det kan finnas fler aktörer än investerare och långgivare som kan komma att bli användare av den externa redovisningen, exempelvis leverantörer, anställda, skatteverket och media (2013).

Det föreligger bevisligen flera olika synsätt och åsikter kring vem redovisningen är till för. Åsikter om vad syftet med redovisning är samt vem redovisningen ska rikta sig till har därför stått på lagstiftares agenda många gånger genom åren. Enligt den senaste föreställningsramen har IASB tydligt definierat att syftet med redovisningen är att generera användbar information som kan ligga till grund för ekonomiska beslut för investerare, långgivare och kreditgivare (Marton et al, 2018). Årsredovisningslagen, som reglerar förvaltningsberättelsen, saknar dock liknande definition och lagfester enbart att informationen är väsentlig om den kan påverka beslut som användaren fattar med hjälp av informationen i årsredovisningen (SFS: 1995:1554 2 kap 3a§ 2st). Eftersom Sverige idag är med i den Europeiska Unionen är det fastställt att stora företag måste tillämpa IFRS och därmed också efterleva IASBs föreställningsram. Parallellt med det är förvaltningsberättelsen dock ett svenskt fenomen som lyder under den svenska årsredovisningslagen. Till följd av detta är det relevant att undersöka vem riskanalyserna, i förvaltningsberättelsen, riktar sin redovisningsinformation till i praxis. Att IASB har en idé om vad syftet med redovisningen är måste nödvändigtvis inte innebära att företagen har densamma. Å ena sidan kan IFRS tänkas utgöra något slags minimum för vilka intressenter som ska kunna utnyttja redovisningsinformationen men å andra sidan har IASB inte reglerat och standardiserat riskanalyserna idag, vilket ger företagen utrymme att inkludera andra tolkningar. Om företagen skulle ha en egen idé kring vem de vill rikta redovisningsinformation till är det således enbart i den av IFRS icke-standardiserad information, såsom riskanalyserna, som detta eventuellt skulle kunna spåras.

Vilka intressenter redovisningen riktar sig till kan med fördel analyseras utifrån olika kapitalteorier. Dessa kapitalteorier genererar alla olika synsätt kring vem det genererade kapitalet tillhör samt har olika utgångspunkter i frågan vem redovisningen är till för. På grund utav ständig föränderlighet samt åtskiljande åsikter kring vem redovisningen är till för är det

väsentligt att belysa samt ifrågasätta vilken av dessa teorier som haft störst genomslagskraft i dagens riskanalys och förvaltningsberättelse. Genom att studera förhållandet mellan företag och intressenter med utgångspunkt olika kapitalteorier avses denna fråga också besvaras.

1.3 Syfte & Frågeställning

Med befintliga kapitalteorier som utgångspunkt kartläggs vilka intressenter svenska börsbolag riktar sina riskanalyser till. Genom att systematiskt tolka riskanalyserna i företagens förvaltningsberättelser kommer en bättre bild byggas över hur företagen ser på intressenter och hur de redogör för kriser. Utifrån detta har följande frågeställning formulerats:

- Vilka intressenter beaktas i förvaltningsberättelsens riskanalys hos svenska börsbolagen samt vem riktar sig denna redovisningsinformation till?

1.4 Avgränsning

Vad som ingår i begreppet redovisning kan delas upp i två synsätt. Antingen används redovisningen som ett begrepp för att beskriva de siffror som uppstår vid den löpande bokföringen och som sedan sammanställs i en resultat- och balansräkning. Detta kan likställas med begreppet finansiell rapportering. Det alternativa sättet att använda begreppet redovisning är att syfta till all den information som företaget i fråga väljer att dela till sina intressenter, ofta i en årsredovisning, och begreppet kan på liknande sätt likställas med rapportering i allmänhet. Kapitalteorierna i denna uppsats syftar till att förklara vem redovisningen riktar sig till. Det är därför viktigt att klargöra vad ordet redovisning i denna teoridel också syftar på. Eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka vem de kvalitativa riskanalyserna i årsredovisningen riktar sig till, är redovisning här ett begrepp som likställs med den externredovisning som inbegriper all kvalitativa information som företaget väljer att delge sina intressenter. Redovisning som begrepp kommer därför här att avgränsas från den löpande bokföringen och istället syfta på den kvalitativa information företaget delar i sina riskanalyser. Kapitalteorier i olika variationer svarar alla på frågan om *vem det det genererade kapitalet tillhör* samt *vem redovisningen riktar sig till*. Båda ståndpunkterna

behövs för att förstå tanken bakom redovisning men analysen kommer här avgränsas till att enbart undersöka vem redovisningen riktar sig till.

1.5 Disposition

1. Inledning

Det första kapitlet inleds med en bakgrund samt problematisering som leder vidare till uppsatsens syfte och frågeställning. Därefter följer ett avsnitt om de avgränsningar som gjorts samt avslutas med ett avsnitt som ämnar till att tydliggöra uppsatsens disposition.

2. Metod

Metodavsnittet inleds med en kort beskrivning av det övergripande tillvägagångssättet. Därefter följer en mer detaljerad återgivning om hur arbetet med uppsatsen vuxit fram samt hur insamling av data genomförts. Därpå följer den innehållsanalys som tillämpats för att samla in empiri och som tillsammans med den teoretiska analysmodellen ligger till grund för analysen av empirin. Metoden avslutas sedan med ett avsnitt som avser att ställa sig kritisk mot metoden och diskuterar faktorer såsom trovärdighet, tillförlitlighet och generaliserbarhet.

3. Teori

Teorikapitlet inleds med en redogörelse för den institutionalia som reglerar redovisningens syfte samt redovisning av risk. Därefter följer ett avsnitt om risk-management innan teorin slutligen utmynnar i en redogörelse för de existerande kapitalteorierna som kopplar an till redovisning. Kapitalteorierna summeras slutligen i en analysmodell som ligger till grund för det kommande analyskapitlet.

4. Empiri

Empirikapitlet bygger på ett avsnitt om varje företag, som utgjort en varsin del av all datainsamling. Varje avsnitt inleds med en mycket kort presentation om respektive bolag vilket följs åt av en frekvenstabell som tydliggör hur ofta företagens intressenter omnämns i riskanalyserna samt i vilket kontext de förekommer. Därefter följer en mer kvalitativ

beskrivning av kontexten och avsnitten avslutas med ett stapeldiagram som illustrerar tidigare frekvenser.

5. Analys

Kapitlet inleds med en analys som knyter an till den första delen av frågeställningen, vilka intressenter företagen beaktar i sina riskanalysen. Därefter följer ett avsnitt som knyter an till den andra delen av frågeställningen, vilka intressenter företagen riktar sin redovisningsinformation till i riskanalyserna. Detta avsnitt kopplar också an till den konceptuella analysmodellen för att analysera i vilken utsträckning kapitalteorierna förekommer i praxis.

6. Slutsats

Slutsatsen ämnar till att kort och koncist besvara studiens frågeställning kring vilka intressenter företagen beaktar i samt riktar sina riskanalysera till. Vidare förs en avrundande diskussion, vidare forskning och avslutningsvis ett stycke med avslutande ord.

2. Metod

Det andra kapitlet presenterar författarnas metod och inleds med en övergripande beskrivning av denna. Därefter följer ett avsnitt som ämnar att utförligt beskriva studiens tillvägagångssätt. Nästkommande avsnitt redogör för de olika insamlingsmetoder som tillämpats när undersökningsobjekt, teori samt empiri samlats in. Här efter följer ett avsnitt som beskriver den innehållsanalysmodell som tillämpats för att kodifiera samt tematisera empirin. Kapitlet avslutas med den kritik som eventuellt kan riktas mot metoden.

2.1 Övergripande metod

Metoden bygger på uppsatsens syfte vilket är att kartlägga variationen kring vem de svenska börsbolagen riktar sina riskanalyser till. Metoddesignen har därmed kommit att utvecklas till en flerfallsstudie då flertalet årsredovisningar kommit att studeras. Flerfallsstudien har givit möjlighet att jämföra om det förekommer samband eller likheter mellan de olika företagen och har därför också givits inslag av en komparativ forskningsdesign. Studien tar sin utgångspunkt i frågeställningen: *vilka intressenter beaktas i förvaltningsberättelsens riskanalys hos svenska börsbolagen samt vem riktar sig redovisningsinformationen till.* Metoden utgörs av en kvalitativ textanalys med ett deduktivt tillvägagångssätt. Detta symboliseras av att befintlig teori från existerande litteratur samt vetenskapliga artiklar om kapitalteorier ligger till grund för den innehållsanalys som sedan kommer att tillämpas på årsredovisningar från svenska börsbolag, för att verbalt utreda vem redovisningen i riskanalyserna är riktade till i praxis. Innehållsanalysen är i ett första steg grundad på att, med hjälp av ett kodningsschema, mäta hur många gånger respektive intressent omnämns i riskanalyserna. Angreppssättet i innehållsanalysen vilar sedan i ett andra steg på en tolkningsmall vilken används för att klassificera huruvida nyckelorden för de olika intressenterna förekommer i en kontext som inbegriper att informationen riktar sig till den specifika intressenten. Beroende på i vilken frekvens redovisningsinformation riktar sig till intressenten tillämpas slutligen den konceptuella analysmodellen för att analysera vilken av de tre kapitalteorierna som förekommer med störst utsträckning i praxis. Till följd av att innehållsanalysen inbegriper att mäta i vilka frekvenser intressenterna omnämns har studien

även fått inslag av ett kvantitativt tillvägagångssätt. Eftersom innehållsanalysen dock bygger på den verbala tolkningen av texten i årsredovisningarna är studien i huvudsak kvalitativ.

2.2 Tillvägagångssätt

2.2.1 Arbetsgång

Ett allra första steg i denna dokumentstudie var att ta del av informationen som finns att hämta i Rienecker och Stray Jørgensen (2018) bok *Att skriva en bra uppsats*. Boken illustrerar där en bra uppsats med hjälp av en pentagon, vilken skribenterna vidare utgått ifrån i denna uppsats. Rienecker och Stray Jørgensen (2018) belyser därutöver att en bra uppsats karaktäriseras av att skribenterna brinner för ämnet de redogör för. För uppnå detta valde gruppen att, som ett första steg i undersökningen, leta efter ett aktuellt ämne som har nära koppling till redovisning. Efter att ha fört en diskussion kring de effekter företagets hantering av pandemin haft på flertalet intressenter landade skribenterna i en önskan om att undersöka vilka intressenter svenska börsbolag faktiskt beaktar i sina riskanalyser i förvaltningsberättelsen. Därefter gjordes en grundläggande sökning bland redovisningslitteratur i hopp om att finna relevant teori. Flertalet böcker studerades i vilka mindre avsnitt om redovisningens syfte förekom. Häri fann författarna kortare avsnitt om kapitalteorier som sedan kunde studeras mer omfattande med hjälp av relevanta forskningsartiklar. Efter att ha studerat flera olika perspektiv av kapitalteorier konstaterades att dessa var relevanta att applicera på tilltänkt empiri och ett teorikapitel som sedermera skulle utgöra grunden för analysen av empirin utformades. Eftersom befintlig teorin ligger till grund för kommande analys får uppsatsen, som nämnt tidigare, ett deduktivt tillvägagångssätt (Bryman och Bell, 2017).

Efter att teorikapitlet utformats formulerades det slutgiltiga syftet samt tillhörande frågeställning. Skribenterna valde här att inte ha några förutbestämda uppfattningar kring vem redovisningen bör vara adresserad till utan valde istället att endast försöka kartlägga och klargöra vem företagen riktar sina riskanalyser till i praxis, hypoteser kom därför att uteslutas. Istället utformades en mer relativ teoribas med syftet att försöka beskriva

verkligheten, varav resultaten kom att bli av en mer deskriptiv karaktär. Teorikapitlet kompletterades slutligen med institutionalia samt ett avsnitt om risk och riskhantering.

I ett nästa steg utformades delar av metoden, främst innehållsanalysen, som skulle ligga till grund för hur de svenska börsbolagens riskanalyser skulle tolkas. Innehållsanalysens första steg blev att tillämpa ett kodningsschema, se bilaga 1, för att undersöka hur många gånger intressenter omnämns i företagens riskanalyser. Detta kodningsschema upprättades med utgångspunkt i befintlig litteratur och framförallt de intressenter som Suojanen (1954) identifierar i partsteorin. Syftet med schemat är att försöka implementera en mer objektiv och neutral mätning i undersökningen samt för att kunna besvara den första delen i frågeställningen *vilka intressenter beaktas av de svenska börsbolagen*. I ett andra steg kom de omnämnda intressenter sedan att studeras för att se i vilken kontext dessa omnämns, samt för att försöka urskilja huruvida de omnämns i en kontext där det tydligt framgår att informationen riktar sig till denne. Detta steg av empiriinsamling är avgörande för att senare i analysen kunna besvara den andra delen i frågeställningen *vem riktar sig riskanalyserna i förvaltningsberättelsen till*. För att försöka minska de subjektiva inslag detta moment kan innebära utformades en kodningsmall, se bilaga 2, som med citat försökt beskriva i vilken typ av kontext intressenterna eftersöks.

Efter att metoden utformats påbörjades insamlingen av empirin. Denna utgjordes av tjugo årsredovisningar från de största svenska börsbolagen, mätt utifrån börsvärde, som inkluderas i börsindexet OMX30. Varje riskanalys tilldelades sedermera ett eget avsnitt i empirin. Efter att ha läst, kodifierat samt tematiserat ett företags riskanalys avslutades respektive avsnitt med ett stapeldiagram för att presentera och tydliggöra i vilken utsträckning olika intressenter beaktas samt hur stor del av dessa som inkluderar att redovisningen också riktar sig till den specifika intressenten.

Ett nästa steg i arbetsgången var att sammanställa resultaten från respektive företags tabell och diagram för att försöka utröna huruvida det förekom några likheter och mönster företagen emellan. Efter att ha konstaterat att vissa intressenter förekommer mer än andra kom den relativa teoribasen att appliceras på resultaten i syfte att kartlägga vilken kapitalteori som varit mest förekommande i praxis. Det avslutande momentet i studien var sedan att skriva

slutsatsen som också ämnar att kort och koncist besvara studiens frågeställning. Därefter utformades en kortare diskussion kring resultaten, ett avsnitt som belyser framtida forskning samt ett avsnitt som inkluderar avslutande ord från författarna.

2.2.2 Insamlingsmetoder

Urvalsprocessen inleddes med en första sökning efter relevanta ämnen och problem kopplat till redovisning. Här uppstod en önskan om att redogöra för hur företagen riktar sin redovisning i årsredovisningar till olika intressenter. Efter ett tips från handledaren fann skribenterna det relevant att smalna av arbetet till att undersöka riskanalyserna som finns placerad i förvaltningsberättelsen. Det undersökningsobjekt som kommit att bli föremål för denna dokumentstudie är därför den riskanalys som finns placerad i förvaltningsberättelsen hos svenska börsbolags årsredovisningar.

Den litteratur som ligger till grund för denna dokumentstudie har funnits genom att systematiskt söka efter litteratur som relaterar till redovisning på Ekonomihögskolans bibliotek på Lunds Universitet. Efter att ha funnit kortare avsnitt om kapitalteorier i litteraturen samt genom konsultation med handledare fortsatte urvalsprocessen med att söka efter relevanta forskningsartiklar kopplat till kapitalteorier. Majoriteten av de källor som tillämpats har tillhandahållits via Lunds Universitets databas LUBsearch. Några av artiklarna som tillämpats har också funnits via webbsökningar i databaserna Business-source complete samt Google Scholar. De sökord som kommit att användas mest frekvent i sökningen efter kapitalteorier är: *“accounting theory”*, *“equity theory”*, *“capital theory”*, *“proprietary theory”*, *“entity theory”* och *“enterprise theory”*. I de forskningsartiklar som funnits vid en första sökning förekom många referenser till andra artiklar som också kopplar an till kapitalteorier. Således kom snöbollsurval här efter att bli den urvalsmetod som tillämpats i allra största utsträckning. Kapitalteorierna har sedan kompletterats med institutionalia samt en beskrivning av risk management som också hämtats från biblioteket, databaser samt utökats med inhämtad lagtext från riksdagens SFS-register. För att utforma metoden och framförallt innehållsanalysen har litteratur från Bryman och Bells bok *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (2017), Rienecker och Stray Jørgensen bok *Att skriva en bra uppsats* (2018) samt ett tidigare tillhandahållt kursdokument: *Viktigt att tänka på när du skriver en*

uppsats eller rapport inom företagsekonomi som givits ut av Knutsson och Anselmsson (2019) varit till stor hjälp.

Då en av kapitalteorierna endast bör tillämpas på större företag samt för att stora företag är till lika fördel för alla tre valda kapitalteorier har enbart stora börsbolag använts som underlag till innehållsanalysen i denna studie. Eftersom det, enligt Bryman och Bell (2017), ibland är svårt att uppnå neutralitet i kvalitativa studier valde gruppen att använda börsindexet OMX30 som utgångspunkt för val av företag. Urvalsprocessen har skett på ett sådant sätt att de listade bolagen på OMX30 inhämtats klockan 14:34 den tjugonde april år 2020, och därefter rangordnat företagen efter dess storlek vilken baseras på aktuellt börsvärde. Detta kan beskrivas som ett representativt urval vilket enligt Bryman och Bell (2017) är vanligt i undersökningar med ett beskrivande syfte. Empirisk datainsamling bestod sedan av årsredovisningar för räkenskapsåret 2018 där startpunkten varit det största bolaget på listan och insamlingen sedan fortskridit i storleksordning. Årsredovisningar från 2018 valdes för att undvika att vissa företag faller bort till följd av att de inte hunnit publicera årsredovisningen från 2019. Dokumenten har hämtats från respektive bolags hemsida vilket inneburit att enbart primärdata tillämpats. De noterade bolagen som förekommer i indexet med både A- och B-aktier har endast inkluderats en gång i empirin eftersom båda aktierna innehar samma årsredovisning. Därutöver har andra bolag uteslutits i empirin, några på grund utav att de endast haft en årsredovisning på engelska (se Astrazeneca, ABB, Stora Enso, EQT och Traton) eller för att de saknat distinkta och urkiljaktiga riskanalyser i förvaltningsberättelsen (se Investor, Lundbergföretagen, Latour, Handelsbanken och Swedbank).

Företag som endast publicerat årsredovisningar på engelska har uteslutits för att minska den komplexitet och osäkerhet som ytterligare ett kodningsschema på engelska skulle addera. Företag som inte haft distinkta riskanalyser har också uteslutits antingen på grund utav att de helt saknat information kopplat till risk eller för att informationen placerats sporadiskt på andra platser än i förvaltningsberättelsen, exempelvis i noterna. Företag som inte haft distinkta riskanalyser i förvaltningsberättelsen har uteslutits för att minska den otydlighet som skulle uppstå om hela årsredovisningen, i ett första steg, tolkats kring huruvida all information utgör riskinformation eller inte. De tjugo bolag som kommit att utgöra grunden

till kommande empiri beskrivs i tabell 1 nedan. Hur empirin i respektive årsredovisning sedan inhämtats beskrivs utförligt i innehållsanalysen nedan.

Tabell 1 - Företagspresentation

Presentation över företagen kategoriserat efter namn, branch samt tot. börsvärde.

Företag	Bransch	Börsvärde (MSEK)
Atlas Copco	Industri	410 858
Ericsson	Teknik	290 281
Volvo	Industri	264 775
Hennes & Mauritz	Konsument, cyklisk	224 179
Nordea Bank	Finans	224 124
Essity	Konsument, stabil	214 534
ASSA ABLOY	Industri	215 447
Sandvik	Industri	177 244
Hexagon B	Teknik	169 036
SEB	Finans	148 415
Telia Company	Kommunikation	145 509
Epiroc	Industri	115 138
Swedish Match	Konsument, stabil	102 445
Tele2	Kommunikation	93 262
Evolution Gaming	Konsument, cyklisk	87524
ICA Gruppen	Konsument, stabil	86 734
Industrivärden	Finans	86 487
NIBE	Industri	86 338
SCA	Råvaror	74 416
Alfa Laval	Industri	74 411

2.3 Innehållsanalys

2.3.1 Val av kodade kategorier

Denna dokumentstudie är utformad som en flerfallsstudie, något som Bryman och Bell (2017) också beskriver som en vanlig design att kombinera med en kvalitativ innehållsanalys. En innehållsanalys kan utformas på flera olika sätt men syftar i stora drag till att operationalisera innehållet i en skriven text. Detta kan göras på flera olika sätt, bland annat genom att mer översiktligt läsa och analysera innehållet i en text eller att på ett något mer objektivt och konkret sätt försöka mäta frekvensen av specifika ord, symboler eller fraser som relaterar till studiens frågeställning (Bryman & Bell, 2017). Flerfallsstudien innebär vidare att data från fler än ett fall samlas in vid en specifik tidpunkt. Utifrån den data som återfinns i riskanalyserna har metoden, för att urskilja vad som är relevant, utgått ifrån en innehållsanalys som i ett första steg konkret försökt urskilja hur ofta olika intressenter förekommer i riskanalyserna. Detta har genomförts med hjälp av ett kodningsschema, se tabell 2 nedan. I kodningsschemat bygger kategorier av intressenter som har koppling till studiens syfte och som dessutom är typiskt förekommande i de olika kapitalteorierna. I denna studie har sex kategorier identifierats och varje kategori har sedan tilldelats en kod av romerska siffror samt tre nyckelord som alla utgör synonymer till kategorin av intressenter. Nyckelorden och dess synonymer tillämpas för att undvika att en omnämnd intressent faller bort för att dess synonym inte eftersökts. För att minska risken för att nyckelord faller bort har sökningen efter begrepp även inkluderat intressenten i singular samt plural, nyckelorden har därför inte fallit bort på grund utav dess böjning. Utöver detta har ord såsom nyckelmedarbetare också inkluderats i frekvenserna till följd av att denne innehåller ordet medarbetare samt att denne kan likställas med en faktiskt intressent. Motsatsvis har det även beaktas ifall nyckelordet förekommer i ett felaktigt sammanhang. Detta kan exemplifieras med att ord såsom kundfordringar samt kundbeteende uteslutits till följd av att nyckelordet inte refererar till en faktiskt intressent.

Val av nyckelord är av stor betydelse för studien då de inverkar på i vilken frekvens respektive kategori slutligen förekommer, vilket senare också ligger till grund för utgången

av analyskapitlet. Nyckelorden har därför valts med hjälp av databasen Nationalencyklopedin (Ne.se), Synonymer.se samt intressenter som frekvent förekommit i den litteratur som tillämpats i teorikapitlet. Därutöver har en riskanalys från SAS (2019) samt Scandic (2019), vilka senare inte inkluderats i analyskapitlet, studerats för att undersöka om det förekommer nyckelord som kodningsschemat till en början saknat. Syftet med kodningsschemat är flera. Främst används det följaktligen för att undersöka hur många gånger varje intressent förekommer i respektive bolags riskanalys, men syftar också till att öka neutraliteten i analysen, för att minska den subjektivitet som vidare är vanligt förekommande i en innehållsanalys.

Tabell 2 - Kodningsschema

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare			
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör,			
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare			
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter			
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle			
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld			
Totalt					K-värdet (%)

2.3.2 Tema

I det andra steget av empiriinsamlingen studeras i vilken kontext de kodifierade begreppen förekommer. Detta kan beskrivas som att varje omnämnd intressent studeras mer ingående, för att försöka tematisera om redovisningsinformationen där riktar sig direkt till denne eller inte.

“En kvalitativ innehållsanalys inbegriper ett sökande efter bakomliggande teman i det material som analyseras...”

(Bryman & Bell, 2017, s.529).

Bryman och Bell (2017) beskriver ovan vad syftet med tematisering innebär på ett mycket bra sätt. Tillvägagångssätt med tematisering används för att begreppen ofta förekommer i en kontext som är underförstådd. Tematiseringen i denna studie avser att studera kontexten intressenten förekommer i, vilket inbegriper att undersöka huruvida redovisningsinformation riktar sig till denne eller inte.

Bryman och Bell (2017) framför vidare att denna typ av tematisering med fördel kan illustreras med hjälp av löpande citering. För att operationalisera den data som står skriven i företagets riskanalysen och undersöka huruvida den faktiskt riktar sig till den omnämnda intressenten har en kodningsmanual tagits fram, se tabell 3. Kodningsmanualen illustrerar, med en anställd som exempel, i vilken typ av kontext som intressenten kan omnämnas samt hur denna kontext ska tolkas. Kontexterna exemplifieras med en mörk- respektive ljusblå färg i kodningsmanualen och har sedermera även tillämpats i kodningsschemat ovan samt som överstrykningsfärg på de citat som handplockats till empirin.

Tabell 3 - Kodningsmanual

Manualen beskriver hur intressenten ska klassificeras.

Kategori	Frekvens 1	Frekvens 2
Vem riktar sig informationen till?	Informationen riktar sig inte direkt till den anställda	Information riktar sig direkt till den anställda
Utvärdering	Här omnämns den anställda i en kontext där det inte framgår att informationen riktar sig direkt till/är till direkt nackdel/fördel för denne	Här omnämns den anställda i en kontext där det direkt framgår att informationen riktar sig till/är till direkt nackdel/fördel för denne.
Förklaring	Anställda beskrivs i kontexten för hur företaget kan ha nytta av de anställda. Risken attribueras företaget.	Anställda beskrivs i kontexten för hur anställda har nytta av företaget samt hur företaget verkar för dem. Risken attribueras de anställda.
Fiktivt exempel på hur anställda kan attribueras risk i olika kontext	“Det är av stor vikt för företag A:s utveckling att kontinuerligt attrahera kvalificerad personal.” I meningen ovan står det tydligt att företag A ser en risk i att inte attrahera kvalificerad personal.	“Det är av stor vikt för företag B att säkerställa kontinuerlig utveckling hos personal.” I meningen ovan står det tydligt att företag B ser en risk i att de anställda inte får utvecklas på arbetsplatsen.
Verklighetsförankrat exempel, hämtat citat från SAS information om risker hänförbart till	“SAS arbetar aktivt för att säkerställa tillgång till rätt kompetens”	“Genom transparent och öppen dialog med samtliga fackförbund och medarbetar- grupper, strävar SAS efter

medarbetare.		att öka förståelsen för de gemensamma utmaningarna och för behovet att säkra en effektivare verksamhet och därmed en trygg och stimulerande arbetsmiljö”
--------------	--	--

Tematiseringen avser således att kategorisera de omnämnda intressenterna i två temagrupper, dels där riskanalysen attribueras till intressenten men också där den inte gör det. Vad som däremot är av vikt att belysa är att tematiseringen i empirin endast beaktar huruvida redovisningsinformationen riktar sig *direkt till intressenterna eller inte*. Detta kan illustreras med citatet “*SAS arbetar aktivt för att säkerställa tillgång till rätt kompetens*” från SAS (2019). Kodningsmanualen visar här att informationen bör tolkas som att den inte riktar sig *direkt* till den anställde. Det skulle vidare *indirekt* kunna tolkas som att informationen istället riktar sig till bolagets aktieägare eller samhället i sin helhet. Att göra denna typ av indirekta tolkning är visserligen mycket intressant men på grund utav den subjektivitet som det skulle innebära har skribenterna valt att utesluta detta i empirin. Tematiseringen baseras därför enbart på att studera omnämnda intressenter och undersöka huruvida information som står skriven riktar sig *direkt* till denne. Om svaret på frågan är nej gör således tematiseringen ingen *indirekt* tolkning kring vem den eventuellt skulle kunna rikta sig till istället.

Det tredje och avslutande steget i insamlingen av empirin består således av att skapa ett stapeldiagram. Detta ska illustrera hur många gånger respektive intressent omnämns samt visa på hur stor andel av dessa som inbegriper att informationen också riktar sig till denne.

2.4 Kritik mot metod

2.4.1 Studiens trovärdighet

För att stärka tillförlitlighet och trovärdighet har begreppen validitet och reliabilitet begrundats kontinuerligt längs studiens gång. Begreppen kommer ursprungligen från kvantitativ forskningsmetodik, vilket betyder att de artar sig något annorlunda inom kvalitativ forskning (Bryman & Bell, 2017). Genom att eftersträva en hög validitet kan skribenterna säkerställa att man undersöker det som faktiskt avsetts undersökas (Jacobsen, 2002). Detta har säkerställts genom att kontinuerligt relatera empirisk insamling till den teoretiska

referensramen. Framförallt menar Jacobsen (2002) att man bör skilja mellan inre och yttre validitet för optimalt forskningsresultat. Den inre validiteten har kontrollerats genom att ställa frågeställning mot slutsatser, där det validerats att frågorna som ställts blivit besvarade. Vidare har den yttre validiteten kontrollerats genom att bedöma huruvida resultaten i studien generaliserbara och således överförbara till andra situationer. Generaliserbarhet diskuteras vidare i kapitel 5.2, där det framgår att företags fundamentala värderingar, och således kapitalteorier kan skilja avsevärt mellan olika länder. Denna vetenskap påverkar förmågan att generalisera resultaten i studien.

Ett annat ord för reliabilitet är tillförlitlighet. Med tillförlitlighet menas att resultatet i studien ska bli likadant oavsett vem som utför den, samt ifall den skulle genomföras igen vid ett senare tillfälle (Jacobsen, 2002). Denna tillförlitlighet har varit av stor vikt under studiens gång och verktyg såsom kodningsschema (se bilaga 1) och kodningsmanual (se bilaga 2) har således varit essentiella för att höja resultatets reliabilitet. Genom dessa verktyg har skribenterna försökt eliminera all typ av subjektivitet, för att således uppnå hög reliabilitet. Tillförlitlighet har också eftersträvas genom kontinuerlig kontroll av att årsredovisningarna tolkats likadant. Detta tillvägagångssätt stimulerade ofta till diskussion kring olika tolkningar och hur kategorisering av nyckelord skulle göras. På så sätt kunde kodning och kategorisering i stor utsträckning utföras åtskilt utan att det påverkade studiens reliabilitet.

2.4.2 Källkritik

För att säkerställa äkthet och trovärdighet i uppsatsen har en kritisk föreställningsram tillämpats kontinuerligt under studiens gång. Insamlad primärdata till empirikapitlet består av data från företagens årsredovisningar. Årsredovisningar är information publicerad av företagen, vilket betyder att det alltid finns risk för underliggande motiv och snedvriden information. Studien syftar till att förstå denna publicerade information och allokera den till olika intressenter och teorier.

Vidare har artiklar och annan sekundärdata som använts i uppsatsen på förhand granskats kritiskt för att validera dess trovärdighet. Författare, publikation och anledning till publicering har begrundats inför varje antagen källa (Jacobsen, 2002). Vidare har litteratur valts med relevans i förhållande till valt ämne. På grund av detta faktum kan det till en början

ge sken av ett förlegat teorikapitel, då de äldsta källorna härrör från 1920-talet. Men på grund av att de kapitalteorier som använts som teoretiskt ramverk grundades under denna tid bedöms denna teori relevant för att ge en rättvis bild av ämnet. Därtill ska det sägas att dessa artiklar från förr har kompletterats med nutida artiklar för att ge balans och samtidigt respektera redovisningsteorins dynamiska natur. Tillvägagångssättet vid insamling av dessa artiklar har till stor del varit ett snöbollsurval. Med anledning av detta förfarande måste det beaktas att det är lätt att gå miste om viktig litteratur. Å andra sidan ökar trovärdighet i materialet då det blir enklare att anamma vilka de centrala författarna är inom det valda området (Jacobsen, 2002).

3. Referensram

I följande kapitel kommer först ett inledande avsnitt beskriva den institutionalia som reglerar redovisningens syfte samt redovisning av risk. Därefter redogörs kort för risk management teori för att ge läsaren en grundläggande förståelse kring de faktorer som påverkar riskanalysens utformning i årsredovisningen. Slutligen presenteras de avgörande kapitalteorier som senare kommer ligga till grund för analysmodellen. Referensramen sammanfattas till sist med det teoretiska ramverket som ligger till grund för både insamling av empiri och analys.

3.1 Institutionalialia

3.1.1 Redovisningens syfte

Varje enskilt land i världen har sin egen unika redovisningstradition. Under de senaste decennierna har globaliseringen fått allt större betydelsen för världens alla ekonomier och behovet av harmoniserad redovisning har därav kommit att bli ännu viktigare (Marton et al, 2018). För att harmonisera redovisningen mellan länder i Europa antog EU Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder (EGT L 243, 11.9.2002, s.1). Förordningen innebär att alla företag som är noterade på en reglerad marknad i en medlemsstat ska tillämpa IASB:s internationella redovisningsstandarder IFRS i sin koncernredovisning (Förordning (EG) nr 1606/2002, s6). Syftet med förordningen är att harmonisera den internationella redovisningen och skapa bättre förutsättningar för jämförelser mellan bolag i olika europeiska länder och därmed erhålla en fungerande kapitalmarknad inom EU (Förordning (EG) nr 1606/2002, s5).

När det kommer till IASB:s definition av syftet med redovisningen finns den att hämta ur Föreställningsramen från 2018 (Conceptual Framework for Financial Reporting) (Marton, et al, 2018). Föreställningsramen är ett viktigt verk eftersom den kan användas som en teoretisk grund eller utgångspunkt för den fortsatta normgivningen inom redovisning samt för etablering av nya standarder (Marton et al, 2018). Från de första kapitlen i IFRS går det att

utläsa hur syftet med redovisningen är att beslutsfattare ska kunna använda den som underlag till att fatta ekonomiska beslut (Marton et al, 2018) Svaret på frågan om vem som av IFRS kan klassificeras som beslutsfattare är enligt IASB befintliga och potentiella investerare, långgivare samt andra kreditgivare (Marton et al, 2018). Syftet med redovisningen enligt IASB är alltså att företaget ska generera användbar information till investerare, långgivare och kreditgivare vilken sedan kan ligga till grund för prognoser om företagets framtida kassaflöden.

Eftersom syftet med EU-förordningen är att harmonisera redovisningstraditionen, överensstämmer också mycket av IFRS definition av redovisningens syfte med den svenska regleringen. Den svenska årsredovisningslagen lagfäster dock inte för vem redovisningen skapas för. Istället för att göra som IFRS, att klargöra att beslutsfattare är potentiella investerare, långgivare och andra kreditgivare, fastslår årsredovisningslagen endast att informationen är väsentlig om den kan påverka beslut som användaren fattar med hjälp av informationen i årsredovisningen (SFS: 1995:1554 2 kap 3a§ 2st). Det framgår vidare inte vem användaren i detta fall är. I propositionen till lagen (Prop 1995/96:10) finns däremot mer information att hämta. Där framgår att redovisningen inte enbart har till syfte att ligga till grund för ekonomiska beslut, utan även utgöra underlag för uppföljning och kontroll av företagets verksamhet, vara betydande vid utredning av brott, utgöra skydd för företagets borgenärer, användas som underlag för beskattning och har slutligen även betydelse för samhällets möjlighet att kontrollera huruvida företaget uppfyller krav från andra lagar och instruktioner. Redan där framgår det att redovisningen enligt svensk reglering finns till för fler intressenter än enbart finansiärer men i propositionen framgår vidare att redovisningen syftar till att ge information till mer exakt

“ de företagets intressenter till vilka redovisningen kan sägas rikta sig kan främst nämnas företagets ägare, kreditgivare, leverantörer, kunder och anställda ”

(Prop 1995/96:10, avsnitt 5.1).

Därutöver omnämner propositionen även staten som en viktig intressent till företaget. Den svenska regleringen kan därför inte sägas vara lika entydig i vem redovisningen är till för.

3.1.2 Redovisning av risk

Reglering av den svenska redovisningen präglas idag av flera aktörer. Högst i rang står EU som via sin förordning tvingar alla börsnoterade företag att upprätta sin koncernredovisning enligt IFRS standarder (Förordning (EG) nr 1606/2002, s6). Därutöver ska koncernredovisningen dessutom följa delar av årsredovisningslagen, samt regelverket RFR1 som givits ut av *Rådet för Finansiell Rapportering* (Marton et al, 2018). EU har sedan givit sina medlemsländer möjlighet att själv lagstifta huruvida fler företagskategorier ska tillämpa IFRS eller inte. Sverige har där valt att tillåta icke-noterade koncerner att tillämpa IFRS men förbjudit regelverket för juridiska personerna (Marton et al, 2018). Det innebär att de svenska moderbolagen idag inte får tillämpa IFRS utan istället ska upprätta en årsredovisning enligt årsredovisningslagen och RFR2 (Marton et al, 2018). Slutligen förekommer även kompletterande normgivning utgiven av Bokföringsnämnden, som genom sina allmänna råd (här BFNAR 2012:1, K3) reglerar årsredovisning för företag som inte regleras av IFRS samt större publika dotterföretag som frivilligt valt att tillämpa K3 (Bokföringsnämnden, 2017).

Den svenska årsredovisningslagen tillämpas således på alla svenska börsbolag, både koncerner och juridiska personer. Lagen fastslår att den externa redovisningen, för större företag, årligen ska utmynnas i en årsredovisning. Årsredovisningen ska i sin tur innehålla en balansräkning, resultaträkning samt tilläggsinformation i form av noter och förvaltningsberättelse (SFS: 1995:1554 2 kap 1§). Marton (2013) menar att tilläggsinformationen främst finns till för att balans- och resultaträkningen inte genererar tillräckligt användbar information för företagets intressenter, men påpekar även att den innehåller ytterligare information av mer kvalitativ art, som inte enbart är hänförlig till den löpande bokföringen.

Tilläggsinformationen från förvaltningsberättelsen är sedan tidigt en svensk reglering som styrs av årsredovisningslagen, Rådet för finansiell rapportering samt Bokföringsnämnden (Marton et al, 2018). I propositionen till årsredovisningslagen (Prop 1995/96: 10) klargörs att årsredovisningslagen ska redogöra för vilka upplysningar som krävs i årsredovisningen samt generera riktlinjer för hur förvaltningsberättelsen ska utformas. Enligt Årsredovisningslagen ska förvaltningsberättelsen syfta till att generera en rättvisande översikt över företagets

verksamhet, ställning och resultat (SFS: 1995:1554 6 kap 1§ 1st). Detta inkluderar även att upplysa om företagets *förväntade framtida utveckling samt en beskrivning av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer* (SFS: 1995:1554 6 kap 1§ 2st 3p). Förvaltningsberättelsen i större företag ska därför innehålla avsnitt om risker, osäkerhetsfaktorer. Med andra ord är företagsledningen skyldig att ge en bild av företagets framtida utvecklingsmöjligheter (Artsberg, 2005).

Av kommentarerna från Bokföringsnämndens (2019) allmänna råd framgår, i syfte att uppfylla lagkravet i Årsredovisningslagen 6 kap 1§ 2st 3p, att företaget ska *lämna upplysningar om företagets framtida utveckling samt en beskrivning av de väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget står inför*. Tyngdpunkten i förvaltningsberättelsen ska läggas på det gångna räkenskapsåret men bör också utformas så att utvecklingen för kommande fyra till fem år framgår (Bokföringsnämnden, 2019). När det kommer till att redogöra för risker och osäkerhetsfaktorer kommenterar Bokföringsnämnden (2019) dock att det normalt är tillräckligt att redogöra för det närmaste året och att det därför bör lämnas upplysning kring huruvida utvecklingen förväntas förändras det kommande räkenskapsåret.

Bokföringsnämnden (2019) menar på att upplysningarna ska innehålla information om vad som är känt om framtiden samt de förväntningar som finns på framtiden baserat på kända förhållanden som berör företaget direkt eller indirekt. Avtal och planer exemplifieras som direkta förhållanden medans förändringar på marknaden och andra externa faktorer beskrivs som indirekta. Upplysningarna ska i sin tur även anpassas till företagets historia, storlek och komplexitet (Bokföringsnämnden, 2019). Avslutningsvis gäller att:

“Vilka risker och osäkerhetsfaktorer som ska anses väsentliga för företaget får bedömas från fall till fall och med beaktande av i vilken utsträckning risken eller osäkerheten kan antas få effekt på företagets verksamhet, ställning och resultat. Sådana faktorer som har varit centrala vid bedömningen av företagets förväntade utveckling ska alltid tas upp”

(Bokföringsnämnden, 2019, s 33).

3.2 Riskhantering

“It is a world of change in which we live, and a world of uncertainty.” (Knight, 1921 s.199)

Hur man hanterar risk beror i stor del på hur man definierar risk. Enligt Mylrea och Lattimore (2010) är skillnaden mellan ord såsom risk, osäkerhet och möjlighet rent semantisk eftersom att det i grunden är samma sak: sannolikhet. Liknande hävdar, Anderson (2014) att sannolikhetsläran ligger i grunden för att förstå risk. Knight (1921) definierar risk som ett kvantifierbart fenomen och delar upp begreppet i matematiska och statistiska risker. De matematiska riskerna är händelser som man kan räkna ut sannolikheter med ren matematik, såsom hasardspel. För de statistiska kan man med hjälp av data, modeller och antaganden få fram en uppskattad sannolikhet för händelser, vilket är grunden för försäkringsindustrin. Då de flesta affärsbeslut inte passar inom dessa kategorier introducerar Knight *osäkerhet* för att täcka dessa fall där sannolikheten inte går att kvantifiera.

Risk och oförutsägbarhet går inte att undvika och har därför varit en naturlig del av företagets dagliga affärer i alla tider, men medlen för att hantera riskerna har utvecklats enormt. Innan försäkringsindustrin utvecklades fick man helt enkelt hoppas att gudarna beaktade ens böner (Kloman, 2010). Med utvecklingen av sannolikhetsläran och framställningen av livstabeller kom de första matematiskt grundade försäkringarna (Hald 1990) och den vunna kunskapen befriade oss från gudarnas nyckfullhet (Kloman, 2010). I takt med samhällets utveckling växer nya faror fram och med de fördjupas vår förståelse och behov av riskhantering till omfattningen att många har en anställd med uppgiften att överse organisationens risker (Power, 2005; Mikes, 2010).

Eftersom att ett nästintill oändligt oväntade händelser kan ske vore det vansinne att försöka täcka varenda möjliga scenario. Samtidigt kan det vara önskvärt att försöka organisera och kompartmentalisera de olika riskerna, men tack vare företagets heterogena natur och omständigheter finns det inte ett rätt sätt att kategorisera riskerna. Istället erbjuder författare olika topologier (Mylera & Lattimore 2010; Crouhy, Galai & Mark, 2001), vilket visar på hur godtyckligt kategoriseringen är. Något som de olika ramverken har gemensamt är hur de föredrar att förlita sig på kvantitativa mått och metoder över det kvalitativa. Händelser som skulle falla under Knights *osäkerhet* ges därför inte mycket plats eller bekräftelse, utan får ge vika för det som enkelt kan mätas i monetära enheter (Anderson 2014; Crouhy, Galai & Mark, 2001; Fraser & Simkins 2010; Mikes 2009). Samtidigt understryker Mylera och

Lattimore (2010) att vi måste expandera vår förståelse för risk från det ekonomiska till hur eventuella händelser påverkar både rykte och organisationens förmåga att utföra sitt syfte. Därigenom blir organisationens riskhantering mer beroende av vilken kapitalteori man ansluter sig till.

3.3 Teoretiskt ramverk

3.3.1 Kapitalteori

Som ovan bevisats kan redovisningen utgå ifrån flera perspektiv och rikta sig till olika typer av användare. Kapitalteori har för avsikt att svara på *vem det genererade kapitalet tillhör* samt *till vem redovisningen riktar sig* (Van Mourik, 2010). Redovisningsmässiga transaktioner och värderingar analyseras således på olika sätt beroende på vilken teori som appliceras. De tre typiska teorier som kan urskiljas, och som också valts som teoretisk bas i denna uppsats, är *ägarteori* (proprietary theory), *enhetsteori* (entity theory) och *partsteorin* (enterprise theory) (Gröjer, 2002). Enhetsteorin har även beskrivits med andra namn såsom self equity view (Meyer, 1973) och på samma vis kallas ofta partsteorin för social view (Van Mourik, 2012). Kapitalteorier förekommer därutöver med andra namn, infallsvinklar och modifieringar. Hendriksen (1970) identifierar exempelvis residual equity concept, funds theory och commander theory. Trots att alla dessa teorier diskuterats under lång tid menar Meyer (1973) att vissa kan vara knapphändiga i sitt syfte att formulera omfattande och riktig redovisningsteori.

Weinstein (2012) skildrar vidare hur företag under början av 1900-talet började att växa i storlek och blev betydligt större än företagen varit under tidigare århundraden. Han förklarar detta fenomen med tre faktorer: att investerare separerades från företagen, att makt förflyttades från ägarna till ledningen samt att aktieägare fick möjlighet att börja köpa och sälja ägarandelar i företag. Under början av 1900-talet utvecklades således många företag från att vara små enskilda firmor med en eller ett fåtal mindre ägare till att bli stora bolag, med flera ägare, vars ledning fick erhålla mycket makt över företaget (Weinstein, 2012). Berle (1959, återgiven av Weinstein 2012) ifrågasatte tidigt hur denna typ av företag i framtiden skulle komma att styras och framförallt hur ledningens makt skulle kontrolleras. Ur detta

förlopp har sedan flera kapitalteorier vuxit fram där den vanligaste beskrivna distinktionen förekommer mellan ägarteorin och enhetsteorin, som alltså har olika synsätt kring vem kapitalet i företaget tillhör samt vem redovisningen riktar sig till. Partsteorin är i sin tur sedan en utvidgad version av enhetsteorin, med ytterligare fokus på att företaget bör bidra till välfärden i samhället (Van Mourik, 2012).

3.3.2 Enhetsteorin

Enhetsteorin tar enligt Meyer (1973) sin utgångspunkt i att företaget bör ses som en egen enhet som till följd av ökad makt kan liknas vid en social organisation där alla intressenter är likvärdiga. Företaget äger och verkar med andra ord fristående från ägarna. Tillgångarna betraktas tillhöra företaget självt och inte aktieägarna. Van Mourik (2012) belyser att enligt enhetsteorin bör företagets främsta fokus ligga på att se till sina egna intressenter och försöka överleva under en längre tid. Därför menar han också att alla intressenter på ett vis bör likställas med varandra men att företagets trots allt måste förstå vikten av att ha goda relationer med sina främsta finansiärer, aktieägare, leverantörer och långivare. Enligt enhetsteorin äger alltså företaget själv sina tillgångar, verkar fristående från sina aktieägare och beaktar alla intressenter men behåller extra fokus på goda relationer med sina finansiärer. Aktieägarna kan därför klassificeras som finansiärer med specifika rättigheter men utgör trots allt enbart en grupp bland övriga intressenter såsom långivare och övriga kreditgivare (Gröjer, 2002).

Weinstein (2012) menar med hjälp av enhetsteorin att aktieägare till små företag tidigare kunnat agera både ägare och företagsledare på samma gång men att den möjligheten försvinner när antalet aktieägare växer och förändras. Utgångspunkten menar Weinstein (2012) därför är att företaget ska verka för företagets egna intresse snarare än aktieägarnas. Ytterligare ett sätt att förstå tillämpningen av enhetsteorin är genom att använda balansekvationen. Med enhetsteorin som utgångspunkt kan balansekvationen enligt Paton (1922) beskrivas som:

$$\sum \text{Företagets tillgångar} = \sum \text{Företagets skulder.}$$

Berle och Means (1932-1994, återgivet av Weinstein 2012) belyser dessutom flera nya frågor som företagens utveckling kommit att frambringa. Främst handlar de om i vems intresse företagsledningen ska arbeta för, vem de har skyldigheter gentemot men kanske viktigaste av allt, hur företagsledningens makt ska kontrolleras. Berle och Means (1932-1943, återgivet av Weinstein 2012) står fast vid att företaget bör tjäna hela samhället, men eftersom utveckling av enhetsteorin sker under första halvan av 1900-talet saknas vid denna tidpunkt lagar och allmänna system, som möjliggör för samhällets aktörer att kontrollera ledningens makt (Weinstein, 2012). Efter 30-talskrisen och andra världskriget kom möjligheterna till detta dock att förändras i USA då staten i större utsträckning började stifta lagar och regler i syfte att minska företagens inflytande och makt i samhället, inte minst för de anställda (Weinstein, 2012). Efter kriget skapade det amerikanska samhället därmed mekanismer som möjliggjorde för företagen att fortsätta växa samtidigt som de agerade för hela samhället som stort och inte enbart för aktieägarna (Weinstein, 2012). Berle (1952, återgivet av Weinstein 2012) menade att denna statliga intervention var ett sätt att legitimera att företaget har karaktärsdrag av en social institution med ansvar för samhällets alla aktörer.

3.3.3 Ägarteorin

Efter de krigsdrabbade åren och vid sidan av enhetsteorin kom senare en annan teoribildning att växa sig allt starkare, ägarteorin (Weinstein, 2012). Jensen och Meckling (1967, återgivet av Weinstein, 2012) var här bland de tidigaste förespråkarna av denna teori. Jensen och Meckling (1976, återgivet av Weinstein 2012) menar enligt ägarteorin att ett företag i sig inte kan ha några egna rättigheter och skyldigheter och att företaget till följd av detta inte kan klassificeras som en egen enhet. Istället menar de att företaget i sig består av ett flertal fria individer som skapar fria kontakt mellan varandra, där företaget till följd av det enbart är en juridisk definition vars syfte enbart är finansiella. Ägarteorin är med andra ord en mer liberal teori som bygger på tron om de fria marknadskrafterna (Weinstein, 2012).

Ägarteorin går också i linje med Friedmans (1970) ekonomiska teori då han förespråkar att företagets enda syfte bör vara att skapa vinst åt sina aktieägare. Han menar att företaget inte bör ägna sig åt annat än vinstmaximering och att företag som tar ett socialt ansvar, även kallat social responsibility, riskerar att utmana hela samhällsstrukturen. Detta eftersom att företag

som tar samhällsansvar kan liknas vid en statlig institution men som till skillnad från staten inte tillkommit på ett demokratiskt sätt.

Agentteorin är också en teori kommen ur ägarteorin. Denna teori bygger på att företagsledningen, som kan benämnas agenter, endast har till syfte att skapa vinst åt aktieägarna (Weinstein, 2012). Eftersom företagsledningen dock antas vilja maximera sitt egenintresse uppstår så kallade agentkostnader till följd av att aktieägarna behöver kontrollera och övervaka att ledningen agerar i deras intresse (Weinstein, 2012). Jensen och Meckling (1976, återgivet av Weinstein 2012) menar vidare att det är viktigare att behålla företagsledningens frihet snarare än att kontrollera den, men om den ska kontrolleras bör det endast ske genom privata kontrakt och att staten inte ska beblanda sig med reglering av redovisning.

För att återkoppla till balansekvationen skulle den enligt ägarteorin se ut enligt följande (Van Mourik, 2010):

$$\sum \text{Ägarnas tillgångar} - \sum \text{Ägarnas skulder} = \sum \text{Ägarnas nettotillgångar}.$$

Ägarteorin kan alltså i stora drag sammanfattas som att ett företag i sig inte är en självständig enhet då dess tillgångar, skulder och resultat enbart bör hänföras till aktieägarna (Gröjer, 2002). Redovisningen ska dessutom enligt denna teori enbart skapas av privata marknadskrafter och endast fylla syftet att informera företagets ägare om bolagets ekonomiska ställning (Gröjer, 2002).

3.3.4 Partsteorin

I takt med att företag växte efter andra världskriget, förändrades även de krav som fanns på de föreliggande kapitalteorierna. Suojanen (1954) fann att de existerande teorierna var allt för ensidiga och limiterade, vilket inte speglade karaktäristiken av de framväxande företagen. Han menade att både struktur och beteende hos de nya, stora företagen skilde sig avsevärt från hur traditionella företag porträtterades i ägar- och enhetsteori. Genom att analysera samtida finansiell rapportering hos de stora företagen anade Suojanen (1954) en trend mot

identifiering av företaget som ett socialt koncept. Således formulerades en alternativ teori kring hur företag och dess redovisning bör hanteras, nämligen partsteorin.

Suojanen (1954) menar att företag enligt denna teori är ett beslutsfattande center. Beslut som tas påverkar sedan en rad olika intressenter såsom aktieägare, anställda, kreditgivare, leverantörer, kunder, olika myndigheter och samhället som helhet. Utifrån denna förståelse menar Suojanen (1954) att företag ska ses som en organiserad association, och lutar sig samtidigt mot Coles (1920) definition av en association:

"Any group of persons pursuing a common purpose or system or aggregation of purposes by a course of cooperative action extending beyond a single act, and, for this purpose, agreeing together upon certain methods of procedure, and laying down, in however rudimentary a form, rules of common action. At least two things are fundamentally necessary for any association- a common purpose or purposes and, to a certain extent, rules of common action." (Cole, 1920. s.37).

Med denna definition som utgångspunkt understryker Suojanen (1954) att företag, precis som inom enhetsteorin, existerar oberoende av dess ägare. På liknande sätt menar även Hendriksen (1970) att företaget inom denna teori bör betraktas som en social institution som enligt Van Mourik (2012) bör ta ett socialt ansvar. Precis som Suojanen (1954) identifierar Hendriksen (1970) anställda, kunder, staten och samhället i stort som intressenter till företaget. Meyer (1973) beskriver att partsteorin ser alla företags intressenter som investerare då de alla kan bidra till företagets tillväxt på något sätt. Han menar dessutom att alla utbetalningar till de olika intressenterna bör likställas vid fördelning av inkomster till sina investerare. Vidare menar Hendriksen (1970) att teorin bäst appliceras på stora företag, eftersom deras externaliteter påverkar samhället i större utsträckning. Därför ska företag inom denna teori skapa redovisning för hela samhället, och inte bara till aktieägarna. Anställda gynnas exempelvis av ett bredare perspektiv, när de genom fackföreningar kunde luta sig mot redovisningsdata inför löneförhandlingar (Hendriksen, 1970).

Enligt Meyer (1973) skulle balanskvationen enligt partsteorin kunna beskrivas enligt följande:

$$\sum \text{Tillgångar} = \sum \text{Investerares bidrag}$$

Om företaget ska likställas vid en social institution menar Van Mourik (2012) att företaget kan mäta mer än bara finansiella resultat. Inom partsteorin relateras därför ofta inkomster till totalt adderat värde, eller mervärde. Både Suojat (1954) och Hendriksen (1970) menar att företagets inkomster ska värderas som residualen av det totala marknadsvärde av producerade varor och tjänster minus det totala marknadsvärde av varor och tjänster som förvärvats av andra företag. Ett exempel på hur detta koncept för mervärdeinkomster distribueras är utdelning till aktieägare, ränta till kreditgivare, löner och bonusar till anställda och skatter till staten.

Utifrån ovanstående kan det hävdas att partsteorin banade väg för det vi idag kallar för social redovisningsteori. Gröjer och Stark (1978) illustrerar genom en enkel uppställning den diskrepans som föreligger i kapitalteorierna.

AB Höglön (Mkr)		AB Låglön (Mkr)	
Intäkter	100	Intäkter	100
Löner	-80	Löner	-70

Genom att beakta ovanstående uppställning menar Gröjer och Stark (1978) att skillnaden mellan AB Höglön och AB Låglön endast är en fördelningsfråga. Ur ägarnas perspektiv är AB Låglön mer effektivt, medan de anställda har högre lön hos AB Höglön, vilket torde anses som det bättre företaget ur deras perspektiv. Detta påstående är under samtiden inte revolutionerande, då det ligger i linje med vad andra författare redan avhandlat (Suojat, 1954 & Hendriksen, 1970). Istället visade Gröjer och Stark (1978) ett annat problem genom en alternativ uppställning.

AB Låtgå (Mkr)		AB Samhällsansvar (Mkr)	
Intäkter	150	Intäkter	150
Löner	-120	Löner	-120

Utifrån den tidigare premissen kan de båda företagen utifrån ett bredare perspektiv likställas. Resultaträkningarna visar på likadana intäkter och kostnader, vilket ger likadant resultat. Men Gröjer och Stark (1978) formulerar nu sitt huvudsakliga problem. Tänk om AB Låtgås produkter går sönder oftare och i större utsträckning bidrar till negativ miljöpåverkan. Utöver detta har personalen sämre arbetsförhållande. Alla dessa faktorer spelar enligt författarna en stor roll vid total effektivitetsbedömning av företagen. Den sociala redovisningen har alltså som syfte att bygga en ny redovisningsmodell där siffror i resultaträkningen kompletteras med abstrakta värden, för att ge en mer korrekt helhetsbild av ett företags verksamhet (Gröjer & Stark, 1978). Kopplar man tillbaka till Hendriksens (1970) teori kring inkomster relaterade till mervärde står det tydligt att AB Samhällsansvar är det effektivare företaget när samtliga perspektiv beaktats.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att partsteorin kan beskrivas som en utveckling på enhetsteorin. De två teoribildningarna tar båda utgångspunkt i att företaget är en självständig enhet som råar över sina egna tillgångar och skulder. Däremot skiljer de sig åt på så vis att partsteorin går ett steg längre när det kommer till att likställa företagets intressenter och därmed också riktar sin redovisning till alla tänkbara aktörer, utan att favorisera någon. Partsteorin har också använts som utgångspunkt när teoretiker försökt komplettera resultaträkningens kvantitativa siffror med mer abstrakta värden (Gröjer, 2002), såsom social redovisning och hållbarhetsredovisning. Detta i hopp om att försöka mäta det mervärde och eventuella externaliteter företaget kan generera till samhället som helhet.

3.4 Analysmodell

Analysen i kapitel fem kommer att grunda sig i de tre valda kapitalteorierna; ägarteorin, enhetsteorin och partsteorin. Utifrån egen tolkning, menar författarna att dessa teorier tillsammans kan illustreras på ett spektrum för samtliga kapitalteorier, se figur 1. Enligt denna tolkning bedöms ägarteorin existera som extrempunkt på ena sidan, medan partsteorin bedöms existera som den andra extrempunkten på motsatt sida av spektrumet. Enhetsteorin kan i sin tur sedan tänkas befinna sig någonstans mittemellan. Därutöver förekommer som nämnt diverse olika varianter på teorierna, alla med egna karaktärsdrag och namn

(Hendriksen, 1970). Dessa kommer inte att inkluderas i analysmodellen för att således undvika opåkallad komplexitet.

Figur 1 - Spektrum av kapitalteorier

Det kan vara värt att reflektera över var på detta spektrum IFRS och Årsredovisningslagen befinner sig idag. Som nämnt fokuserar IFRS på att generera redovisning för investerare, långgivare och kreditgivare vilket innebär att regelverket kan placeras någonstans mittemellan ägarteori och enhetsteori på detta spektrum av kapitalteori. Med propositionen till Årsredovisningslagen i baktanke tar den svenska regleringen istället sin utgångspunkt i finansiärer men inkluderar således även andra intressenter och placerar sig därför mellan enhetsteorin och partsteorin. Van Mourik (2010) påpekar därutöver att vilken teoribildning som ligger till grund för redovisningen varierar till viss del av hur ekonomin, samhället och politiken är utformad i de olika länderna runt om i världen.

För att tydliggöra hur de tre valda teorierna skiljer sig åt presenteras en tabell nedan över hur teorierna ställer sig till två fundamentala frågorna inom kapitalteori.

Tabell 4 - Kapitalteorier

En sammanställning av kapitalteoriernas utgångspunkter.

Kapitalteorier	<i>Vem tillhör det genererade kapitalet?</i>	<i>Vem riktar sig redovisningen till?</i>
Ägarteorin	- Aktieägare	- Aktieägare
Enhetsteorin	- Företaget	- Alla intressenter - Extra fokus på finansiärer
Partsteorin	- Samhället	- Alla intressenter

Som tabellen avslöjar är det viktigt att se kapitalteorierna utifrån två grundläggande aspekter. Dels i frågan om vem det genererade kapitalet tillhör, alltså vem som ska benämnas som ägare av tillgångar och skulder men också den fråga som är mest relevant för denna uppsats: *vem redovisningen bör rikta sig till*. På den första frågan menar ägarteorin att det är aktieägarna som äger kapitalet och att företaget därför inte själv kan erhålla några egna rättigheter och skyldigheter. Företaget är enligt denna teori inte en egen enhet utan består enbart av kontrakt mellan individer. Svaret på den andra frågan är därmed också enkel att besvara då ägarteorin menar på att redovisning och rapportering sker i syfte att ge aktieägarna en möjlighet att kontrollera huruvida företagsledningen agerar i deras intresse. Slutligen menar ägarteorin därmed att företagets enda syfte är att generera vinst till sina aktieägare.

För att övergå till enhetsteorin blir svaret på den första frågan istället att teorin ser företaget som en egen enhet som agerar för eget intresse och överlevnad snarare än för aktieägarna. Företaget är här en självständig enhet som äger sina tillgångar och skulder. På den andra frågan menar enhetsteorin att redovisning bör rikta sig till alla de intressenter som företaget interagerar med, men att stor vikt bör läggas vid goda relationer till dess finansörer då dessa är av stor betydelse för företagets framtida överlevnad.

Avslutningsvis utgör partsteorin den sista av de tre teorierna. Teoribildningen anser att företag bör beaktas som ett beslutcentra eller sociala institutioner som bör ta ett socialt ansvar för hela samhället. Som svar på den första frågan tycks företaget, i likhet med enhetsteorin, existera oberoende av sina aktieägare. Svaret på den andra frågan lyder därefter att företaget bör rikta sin redovisning till alla dess intressenter då samtliga aktörer kan komma att påverkas av det mervärde och externaliteter som företaget kan tänkas ge upphov till. Att redovisningen även bör innehålla inslag av mer verbala värden såsom social redovisning är vidare en åsikt som har sitt ursprung i partsteorin.

4. Empiri

Följande kapitel består av en redogörelse för de tjugo företag som kommit att utgöra empirin. Varje avsnitt inleds med en kortare beskrivning av företagets verksamhet vilket sedan följs åt av en tabell med de företagsspecifika frekvenserna, vilket baserats på kodningsmanualen. Därefter följer en kortare beskrivning av riskanalysens utformning samt de citat som använts för att exemplifiera de olika frekvenserna. Avslutningsvis följer ett stapeldiagram som illustrerar de förekommande frekvenserna.

4.1 Atlas Copco

Atlas Copco (2019) återger sig själva som en global koncern med tillverkande produktion i länder såsom Sverige, Belgien, Frankrike och Tyskland. Koncernen arbetar med att tillhandahålla olika system, verktyg och produktlösningar för företag som verkar inom industrisektorn (Atlas Copco, 2019). Företaget beskriver i inledningen av sin årsredovisning att hållbarhet och lönsamhet är viktiga faktorer för koncernen (Atlas Copco, 2019). Atlas Copco har i sin årsredovisning från 2018 ett fem sidor långt avsnitt som benämns "Risk, riskhantering och möjligheter". Från denna riskanalys har intressenterna förekommit i följande frekvens:

Tabell 5 - Atlas Copco

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	1	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör,	13	2	16,7%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	10	2	20%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	20	6	30%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	3	3	100%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	15	3	20%
Totalt			61	16	26,2%

I riskanalysen är leverantörer, kunder och miljön de intressenter som beaktas mest frekvent. Dessa intressenter omnämns däremot ofta i en kontext som innebär att informationen inte riktar sig direkt till denne, vilket kan exemplifieras med citatet nedan:

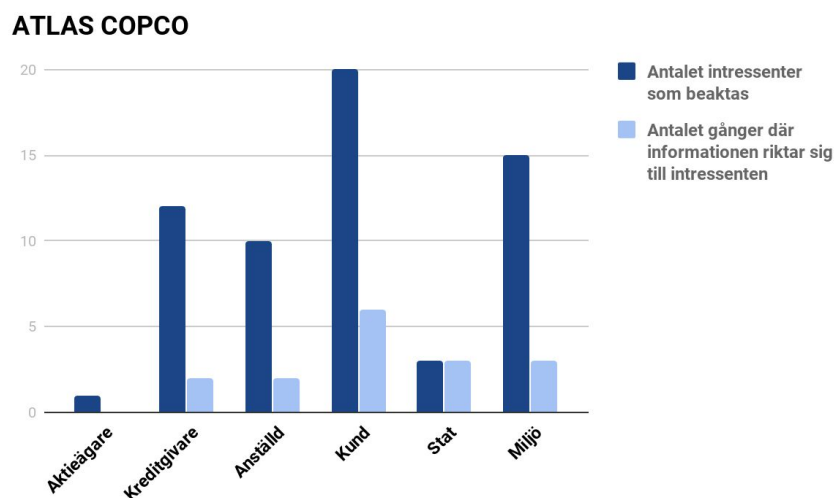
“Tillgången till många komponenter är beroende av leverantörer och om dessa drabbas av produktionsstopp eller brister i kapaciteten, kan det få oönskade effekter på leveranserna” (Atlas Copco, 2019, s.46)

Som frekvens 2 visar på är det samhället som relativt sett förekommer flest gånger i rätt kontext, det vill säga att informationen förekommer i ett sammanhang där risken direkt attribueras samhället. Detta kan belysas med citatet nedan, som även inkluderar kategorin miljö. Därefter följer ytterligare ett exempel som visar på redovisning som riktar sig till kunden. Avslutningsvis kan en sammanställning av frekvens 1 och 2 illustreras med följande stapeldiagram.

“Förvärv och avyttringar kan påverka det lokala samhället och/eller miljön, direkt eller indirekt” (Atlas Copco, 2019, s.46)

“Effektivare och säkrare transporter kan spara tid och kostnader åt kunden [...]” (Atlas Copco, 2019, s.46)

Diagram 1 - Atlas Copco

4.2 Ericsson

Ericsson är ett företag inom kommunikationsteknik. År 1876 grundades företaget och är idag en globala ledare inom 5G-teknologi (Ericsson, 2019). Ericsson möjliggör en uppkopplad värld genom att kontinuerligt arbeta med innovation inom teknisk utveckling. Ericsson (2019) beskriver i inledningen av sin årsredovisning sitt syfte genom tre distinkta punkter: nya intäktsflöden, slutkundsupplevelse och ständig effektivitet. I sin årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns "Riskfaktorer" och är tio sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvens:

Tabell 6 - Ericsson

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	3	1	33,3%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	19	1	5,3%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	23	3	13%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	62	5	8,1%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	15	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	7	0	0%
Totalt			129	10	7,8%

Endast en liten andel (7,8%) av de valda nyckelorden förekommer i en kontext där information bedöms rikta sig direkt till intressenterna. Istället förekommer det ofta risker som inkluderar intressenter, men där risken istället direkt attribueras företaget. Vanligt förekommande citat kan se ut enligt följande:

"[...] beslut om att avyttra eller på annat sätt avsluta ett verksamhetsområde kan medföra särskilda kostnader, till exempel kostnader för personalminskningar och bransch- och teknikrelaterade nedskrivningar." (Ericsson, 2019, s.119)

"Med en personalstyrka på cirka 100 000 anställda är Ericsson utsatta för risker beträffande störningar eller förlust av information som resultat av storskaliga

attacker mot våra anställda eller samhället i stort. Detta kan medföra avsevärda negativa effekter på vår verksamhet, vår ekonomiska ställning, vårt anseende och vårt varumärke.”(Ericsson, 2019, s.122)

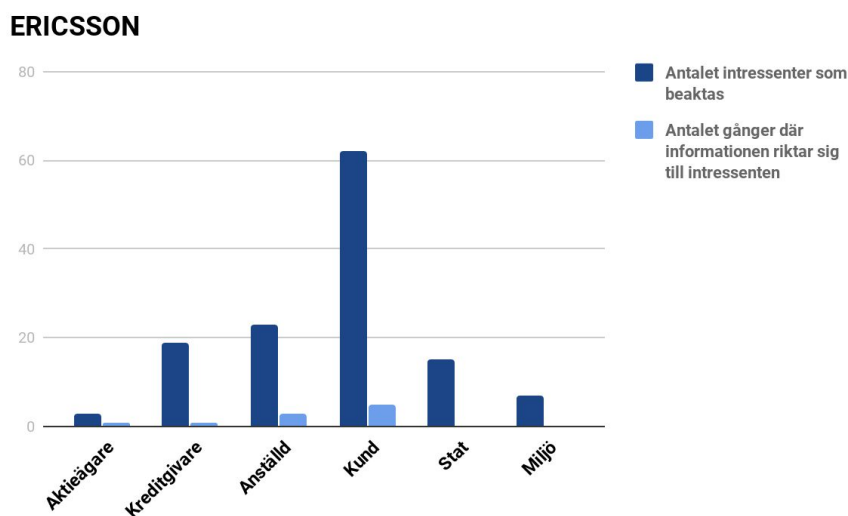
Citatet ovan visar exempel på hur informationen antas rikta sig till anställda och samhället, men på grund av sista meningen framgår att risken inte attribueras dem.

Nedan redovisas exempel på stycke där risk istället kan attribueras direkt till intressenterna:

“Vi utvecklar ständigt vår företagskultur och vår medarbetarfilosofi för att skapa en positiv arbetsmiljö. Det gör det lättare för oss att fokusera på verksamheten och våra kunder samtidigt som vi inspirerar varje medarbetare att utvecklas tillsammans med oss och hitta det bästa i sig.” s.122

Avslutningsvis kan en sammanställning av frekvens 1 och 2 illustreras med följande stapeldiagram.

Diagram 2 - Ericsson

4.3 Volvo

Volvo (2019) beskriver i sin årsredovisning sig själv som en världsledande tillverkare av lastbilar, bussar, anläggningsmaskiner samt marin- och industrimotorer. Volvokoncernen har produktion i arton länder och försäljning på fler än 190 marknader. Volvo uttrycker en bred mission, nämligen att bidra till att skapa välstånd. De menar att transporter stödjer både tillväxt samt tillgänglighet för både gods och människor i behov. Utöver sina transporter menar Volvo (2019) att de har en service i världsklass. I sin årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns "Risker och osäkerhetsfaktorer" och är åtta sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvens:

Tabell 7 - Volvo

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerade	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	18	3	16,7%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	15	7	46,7%
IV	Kund	Kund, Konsument, Klienter	29	14	48,3%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	6	3	50%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	17	5	29,4%
Totalt			85	32	37,6%

En ganska stor andel (37,6%) av de valda nyckelorden i Volvos riskanalys förekommer i en kontext där information bedöms rikta sig direkt till intressenterna. Vanligt förekommande citat kan se ut enligt följande:

“Volvokoncernen strävar efter att leda teknikutvecklingen. Tillsammans med kunder och leverantörer, genom partnerskap i tidiga faser, utforskar Volvokoncernen ny teknik med tanke på möjligheter, önskade egenskaper och nivåer av kvalitet, kostnad, säkerhet och miljöpåverkan.” (Volvo, 2019, s.110)

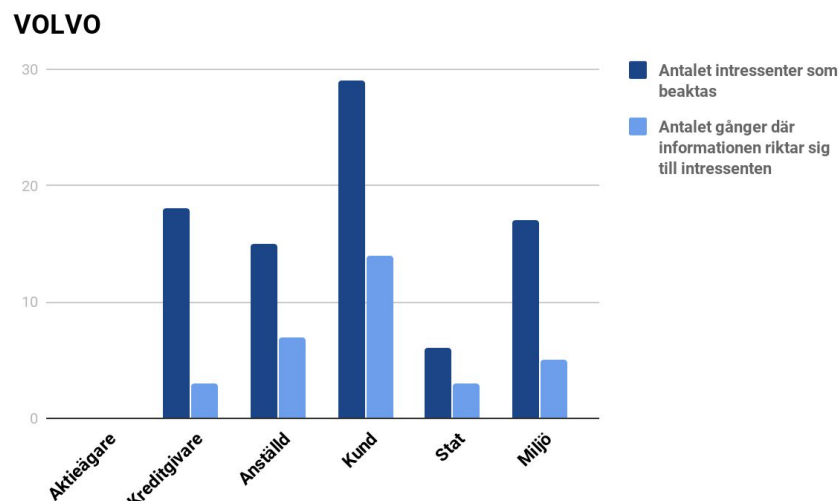
Många gånger förekommer liknande typ av meningar där flera intressenter nämns i en kontext som upplevs rikta sig direkt till dessa.

“Volvokoncernen strävar efter en kultur där kundernas framgång är central. Oavsett var i värdekedjan koncernen är verksam, engagerar den sig i att förstå kundernas affär och fokuserar ansträngningarna på saker som skapar värde ur kundens perspektiv. Volvokoncernen lägger stor kraft på marknadsundersökningar och kundintervjuer för att säkerställa kunskap om kundernas behov. [...] Personal hos återförsäljare och i verkstäder utbildas kontinuerligt och ges instruktioner eller riktlinjer för hur man ska interagera med sina kunder.” (Volvo, 2019, s.111)

I stycket ovan framgår det att kunderna beaktas och att information riktar sig direkt till denna kategori av intressenter. Utöver detta identifieras även risker hos bland annat anställda och leverantörer där risken istället attribueras Volvo som företag. Se citatet nedan:

“Korruptionsrisker är primärt kopplade till verksamheten hos Volvo- koncernens affärspartners (distributörer och agenter), för vilka koncernen kan hållas ansvarig, såväl som beteenden hos anställda i försäljningssituationer i förhållande till offentliga tjänstemän och andra kundrepresentanter.” (Volvo, 2019, s.113)

Diagram 3 - Volvo

4.4 Hennes & Mauritz

Hennes & Mauritz är ett välkänt svenskt företag etablerat inom detaljhandeln och som främst verkar inom modebranschen (Hennes & Mauritz, 2019). Företaget har en årsredovisning på totalt 80 sidor och av dessa förekommer det avsnitt med rubriken “Risker och osäkerhetsfaktorer” som tillsammans med övrig beskrivning av operationella och finansiella risker summerar upp till knappt två sidor text. H&M skriver hur de i nuläget står inför stora utmaningar vilka kopplar an till digitalisering och hållbarhet (Hennes & Mauritz, 2019).

Tabell 8 - Hennes & Mauritz

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	1	1	100%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	0	0	0%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	5	2	40%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	5	1	20%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	2	0	0%
Totalt			13	4	30,8%

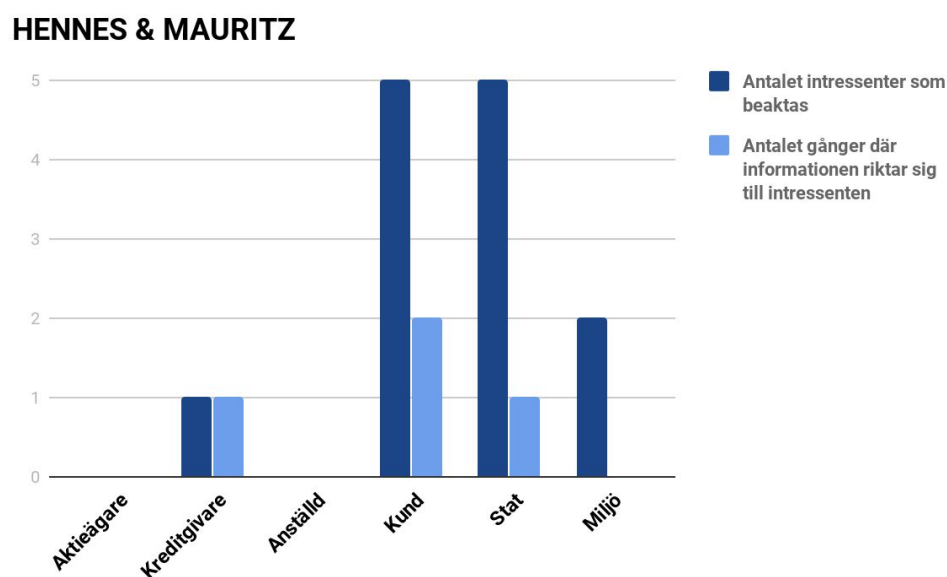
De intressenter som omnämns i riskanalysen summeras i tabellen ovan. Företaget har en riskanalys som är relativt kort och som på ett mycket konkret sätt beskriver vilka faktiska risker företaget står inför, hur de ser på riskerna samt den eventuella riskhantering företaget tillämpat för att minska potentiella konsekvenser. I H&M:s riskanalys förekommer kategorierna stat och miljö i en relativt hög frekvens och distinktionen mellan huruvida informationen riktar sig direkt till dessa eller inte kan illustreras med de två exemplen nedan. I det första fallet har texten tolkas som att informationen inte riktar sig till intressenten utan snarare är en redogörelse för den risk som företaget står inför. Det andra exemplet visar istället på information som riktar sig direkt till samt är till fördel för kategorin samhället.

“Det kan innebära risk för skattetvister i koncernen i de fall då H&M-gruppen och de lokala skattemyndigheterna har olika tolkningar” (Hennes & Mauritz, 2019, s.38)

“H&M-gruppen finns i många länder och bidrar genom sin verksamhet till samhället genom olika skatter och avgifter [...] “ (Hennes & Mauritz, 2019, s.39)

Avslutningsvis kan en sammanställning av frekvens 1 och 2 illustreras med följande stapeldiagram.

Diagram 4 - Hennes & Mauritz

4.5 Nordea Bank

Nordea Bank är en nordisk bank- och finanskoncern som etablerades år 2000, genom hopslagning av tre tidigare banker (Nordea, 2019). I sin årsredovisning beskriver företaget sig själva som en kundorienterad organisation. I årsredovisningen från 2018 finns ett avsnitt som benämns “Riskhantering” och är tio sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna förekommit i följande frekvens:

Tabell 9 - Nordea Bank

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerade	1	0	0%

II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	0	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	10	1	10%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	90	6	6,7%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	7	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	1	1	100%
Totalt			109	7	6,4%

En liten andel (6,4%) av de valda nyckelorden förekommer i kontext där informationen riktar sig direkt till intressenten. Kunder förekommer frekvent, men ofta inom kreditrisker och likartade sammanhang. Vid andra tillfälle identifieras risker kopplat till de anställda, men i majoriteten av fallen attribueras Nordea för risken. Se nedan för två exempel:

“Operativ risk definieras i Nordea som risken för förlust till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer, eller till människor, system eller externa händelser, och innefattar legal risk. Risken för förlust omfattar direkta eller indirekta ekonomiska förluster, till exempel följer av straffavgifter från myndigheter, rättslig exponering, skadat anseende och allvarliga störningar i verksamheten”. (Nordea, 2019, s.58)

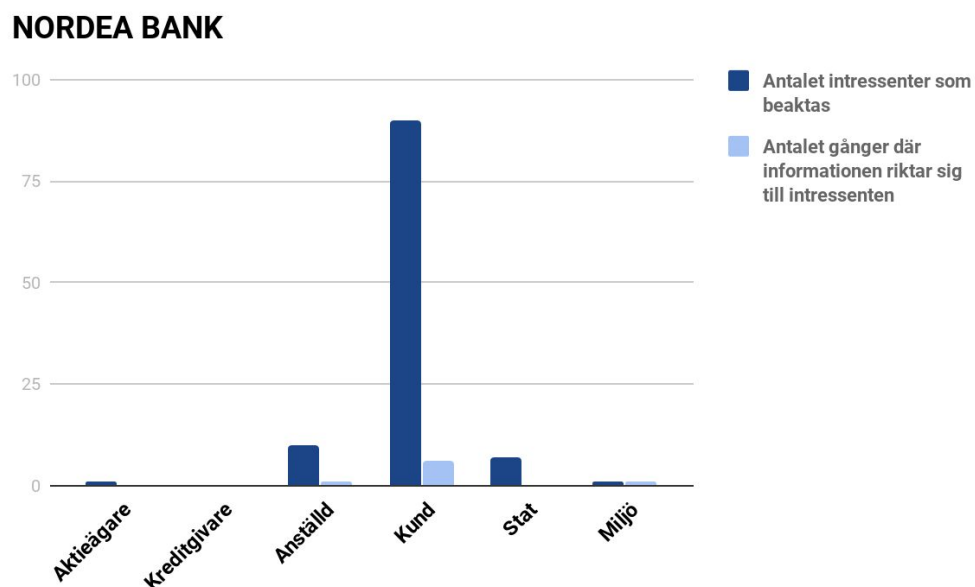
“Anseenderisk definieras i Nordea som ”risken för skadat förtroende för Nordea hos kunder, medarbetare, myndigheter, investerare, partner och allmänhet, som i förlängningen kan få negativa ekonomiska konsekvenser” (Nordea, 2019, s.59)

Endast vid ett fåtal gånger förekommer informationen i en kontext där den direkt kan hänföras till intressenter. Ett exempel på detta är citatet nedan som förekommer i inledningen av texten.

“Alla kreditbedömningar i Nordea ska på ett korrekt sätt ta hänsyn till relevanta risker avseende miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning och överensstämna med Nordeas hållbarhetspolicy.” (Nordea, 2019, s.52)

Avslutningsvis kan en sammanställning av frekvens 1 och 2 illustreras med följande stapeldiagram.

Diagram 5 - Nordea Bank

4.6 Essity

Essity är en internationell koncern med produkter inom hälsa och hygien (Essity, 2019). Bolaget har försäljning i cirka 150 länder och tillverkning i ungefär 30 länder (Essity, 2019). Deras affärsområden inkluderar allt ifrån personlig vård- och hygien samt olika typer av hushålls- och toalettpapper till professionell hygien med kompletta lösningar för företag (Essity, 2019). I sin årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns “Risker och riskhantering” vilken är sex sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvens.

Tabell 10 - Essity

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	11	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	9	5	55,6%

IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	27	2	7,4%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	1	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	11	6	54,5%
Totalt			59	13	22%

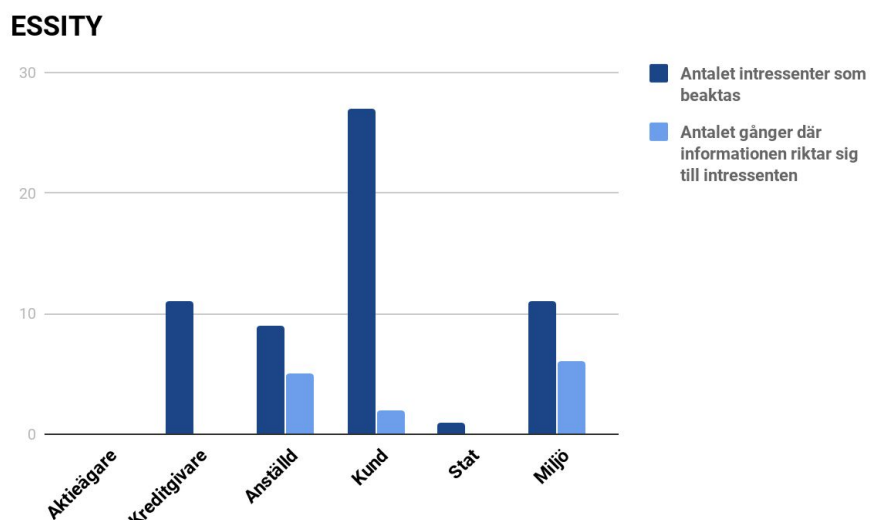
En betydande andel personal och miljörelaterade risker identifieras. Kunder omnämns mest frekvent, men är oftast förknippade med risker kopplat till betalningssvårigheter. Här följer först ett exempel som visar på att kunden inte attribueras för risken. Därefter följer två exempel som visar på när intressenten inte bara beaktas utan även attribueras risken.

“Med kreditrisk avses risken för förluster på grund av att Essitys kunder eller motparter i finansiella kontrakt inte fullgör sina betalningsåtaganden.” (Essity, 2019 s.38)

“Miljö- och energifrågor är av särskild betydelse för Essity. Som exempel på andra viktiga områden kan nämnas cirkulär ekonomi, resursanvändning och mer specifikt frågor om avfall, plaster, kemikalier, utsläpp till vatten och luft.” (Essity, 2019, s.34)

“Essitys målsättning med riskhantering i denna del är att på ett bra och kostnadseffektivt sätt skydda medarbetare, miljö, företagets tillgångar och verksamhet. Essity strävar efter att skapa och vidmakthålla balans mellan skadeförebyggande åtgärder och försäkringskydd.” (Essity, 2019, s.35)

Diagram 6 - Essity

4.7 ASSA ABLOY

ASSA ABLOY är världsledande inom accesslösningar med produkter som lås, dörrar, portar samt entréautomatik (ASSA ABLOY, 2019). Vidare är de ledande inom identitetskontroll med nycklar, taggar, kort, mobila samt biometriska identitetskontrollsystem (ASSA ABLOY, 2019). I sin årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns "Väsentliga risker och riskhantering" och är fyra sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvens.

Tabell 11 - ASSA ABLOY

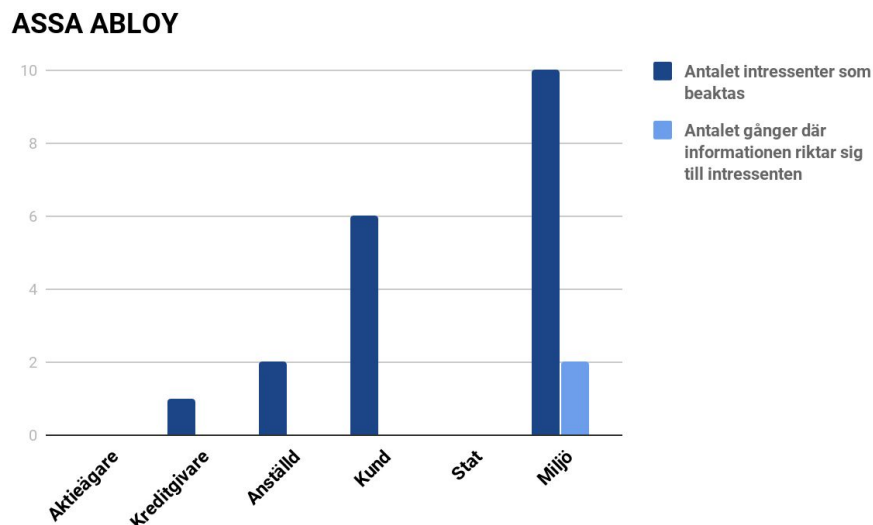
Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	1	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	2	0	0%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	6	0	0%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	0	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	10	2	20%
Totalt			19	2	10,5%

ASSA ABLOY hade en riskanalys där många av de identifierade riskerna relaterar till koncernens finansiella ställning och resultat. Citatet nedan visar på ett exempel där information tolkats som att den inte riktar sig direkt till miljön.

“Operativa risker utgörs av risker direkt hänförliga till affärsverksamheten med en potentiell påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning. Till operativa risker hör legala och miljömässiga risker, skatterisker, förvärv av nya verksamheter, strukturåtgärder, tillgång och prisfluktuationer på råmaterial, kundberoende med mera.” (ASSA ABLOY, 2019, s.45)

Frekvenserna sammanställs vidare i diagram 7 nedan.

Diagram 7 - ASSA ABLOY

4.8 Sandvik

Sandvik är en global koncern som producerar industriella verktyg för kunder som främst verkar inom gruvindustrin, fordonsindustrin, verkstadsindustrin samt anläggningsindustrin (Sandvik, 2019). I årsredovisningen från 2018 har Sandvik ett avsnitt som benämns “Riskhantering” och som finns placerat i förvaltningsberättelsen. Riskhanteringen är fyra sidor lång och innehåller mycket information om hur företaget rent organisatoriskt arbetar med riskhantering. Till följd av denna fördelningen är det endast en mindre del av

riskanalysen som beskriver faktiska risker, konsekvenser samt förebyggande av risker. Denna del har företaget valt att benämna "Sandviks riskuniversum" (Sandvik, 2019).

Tabell 12 - Sandvik

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerares	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	1	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	4	1	25%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	6	3	50%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	0	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	1	1	100%
Totalt			12	5	41,7%

Till följd av att stora delar av riskanalysen fokuserar på hur riskhanteringen allokeras i organisationen är det relativt sett ganska få intressenter som omnämns i avsnittet. En del av informationen riktar sig inte direkt till intressenten och förekommer istället i en kontext där intressenten beskrivs utgöra en risk för företaget. Detta kan exemplifieras med ett citat som förekommer på likartat sätt ett flertal gånger i avsnittet:

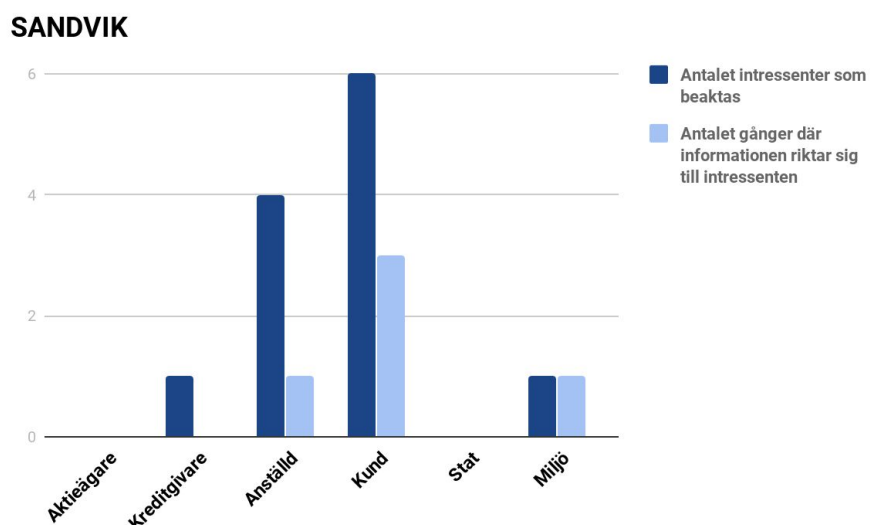
“Oförmåga att leverera produkter, tjänster eller information i tid till kunder eller andra intressenter, vilket leder till sämre ekonomiska resultat eller negativ ekonomisk påverkan till följd av böter” (Sandvik, 2019, s.57)

I några fall har dock informationen tolkats och inkluderats i frekvens 2. Detta förekommer relativt sett flest gånger för intressenter såsom kunder samt miljön och kan exemplifieras med citatet nedan.

“Kan orsaka ineffektivitet i organisationen och oförmåga att leverera produkter och service i tid till kunderna” (Sandvik, 2019, s. 57)

När frekvenserna i tabell 12 sammanställs i ett diagram ser det ut som följande:

Diagram 8 - Sandvik

4.9 Hexagon B

Hexagon är ett globalt företag som verkar inom tekniksektorn, och mer specifikt är inriktat på att sälja mätsystem till kunder inom branscher som surveying, elektronik och tillverkning, infrastruktur och bygg samt kraft och energi (Hexagon, 2019). Hexagon har en tydligt riskanalys som är sju sidor långt. I riskanalysen framgår det vem inom organisationen som bär ansvaret för marknadsrisker, operativa risker, finansiella risker och legala risker.

Tabell 13 - Hexagon B

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerarare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	13	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	7	2	28,6%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	11	3	27,3%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	7	0	0%

VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	2	0	0%
Totalt			40	5	12,5%

Hexagon är ett företag som beaktar många intressenter, se frekvens 1, men riktar väldigt lite information till dessa, se frekvens 2. Informationen i riskanalysen är i sig mycket informativt och beskriver på ett konkret sätt vilka risker företaget ser samt vad bolaget gjort för att reducera dessa. Intressenter såsom kunder, leverantörer och miljö har egen rubriker och stycken som i varierad omfattning beskriver på vilket vis intressenten kan utgöra en risk för företaget. Eftersom frekvens 1 är vanligt förekommande i Hexagons riskanalys följer här enbart exempel som visar på hur intressenten beaktats men inte tolkats som att information riktad till denne. Citaten består därför enbart av exempel där företaget attribuerats risken som uppstår till följd av intressenten.

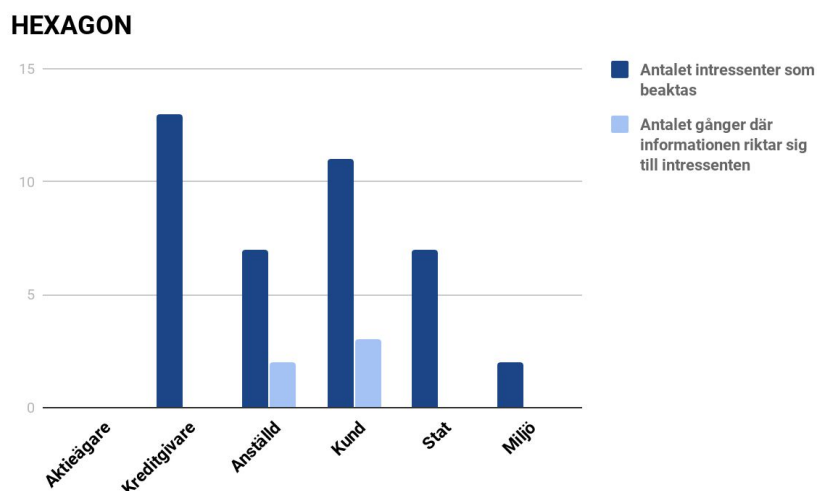
“Om det skulle förekomma okontrollerbara effekter till följd av en leverantörs bristande efterlevnad av Hexagons upp- förändekod kan det riskera Hexagons anseende.” (Hexagon, 2019, s.30)

“Om nyckelpersoner avgår eller om Hexagon misslyckas med att attrahera kvalificerad och mångfaldig personal till alla nivåer inom organisationen kan det ha en negativ inverkan på koncernens verksamhet.[...] För att attrahera kvalificerade medarbetare samarbetar Hexagon med flera universitet och högskolor runt om i världen för att utbilda och anställa studenter med industriella färdigheter”(Hexagon, 2019, s.31)

“Hexagon kan utsättas för risker om kunder missbrukar företagets produkter på sätt som påverkar mänskliga rättigheter negativt.” (Hexagon, 2019, s.30)

Som citaten ovan visar avslutas eller inleds i princip alla citat med någon typ av mening som beskriver hur intressenten utgör en risk för Hexagon. Avslutningsvis följer nedan diagram 9 som illustrerar frekvenserna från tabell 13.

Diagram 9 - Hexagon B

4.10 SEB

SEB är en bank med fäste i Norden, Storbritannien, Tyskland samt Baltikum (SEB, 2019). Företaget är en av Sveriges främsta banker och erbjuder sina kunder finansiell rådgivning samt finansiella tjänster såsom långivning, kapitalplaceringar, pensionsförsäkringar och livförsäkringar (SEB, 2019). Årsredovisningen innehåller en riskanalys på sex sidor och frekvenserna ser ut enligt följande:

Tabell 14 - SEB

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investorerare	5	3	60%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	1	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	4	1	25%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	14	3	21,4%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	9	1	11,1%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	1	0	0%
Totalt			34	7	20,6%

Företagets riskanalys innehåller mycket kvantitativ data i form av nyckeltal som beskriver allt ifrån lönsamhetsmått och likviditetsmått till olika typer av riskmått. Detta menar företaget beror på att banken har många lagar och regler att förhålla sig till och benämner därför också staten och myndigheter i en relativt hög frekvens. Även kategorin aktieägare omnämns i en relativt hög frekvens. Citatet nedan inkluderar investerare och myndigheter vilka båda tolkats som att de figurerar i en kontext där informationen riktar sig direkt till dessa. Dessa intressenter har därför också inkluderats i frekvens 2.

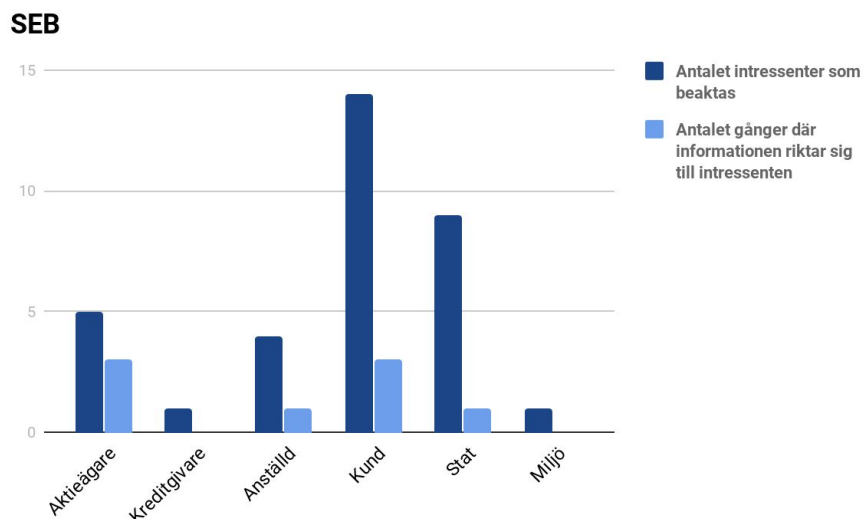
“Styrelsen fastställer SEB:s kapitalmål med hänsyn tagen till tillsynsmyndigheterna, skuldinvesterares och affärsmotparters krav på finansiell stabilitet [...]” (SEB, 2019, s.47)

Nedan följer det citat som representerar kreditgivare och förekommer i en kontext där informationen inte riktat sig direkt till intressenten. Därefter följer det avslutande diagram som illustrerar frekvenserna i tabell 14.

“Denna typ av risk utvärderas i kreditgivnings- och investeringsprocesser samt i urvalet av nya leverantörer” (SEB, 2019, s.49).

Frekvenserna sammanställs vidare i diagram 13 nedan.

Diagram 10 - SEB

4.11 Telia Company

Telia (2019) ser sig själv som den nya generationens telekombolag. De erbjuder kommunikationstjänster som underlättar uppkoppling, kommunikation och underhållning för människor. Telia har cirka 20 400 medarbetare, och är verksamma i flera länder utöver Norden. Dare, care och simplify kan sammanfattas som bolagets viktigaste värderingar. I sin årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns "Risker och osäkerhetsfaktorer" och är åtta sidor långt. Från denna riskanalys förekommer intressenterna i följande frekvens.

Tabell 15 - Telia Company

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investorerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	8	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	11	8	72,7%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	14	4	28,6%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	21	3	14,3%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	6	3	50%
Totalt			60	18	30%

Telias riskanalys fokuserar på fyra specifika områden: strategiska- och tillväxtrisker, finansiella risker, operativa- och samhällsrisker samt legala- och regulatoriska risker. Staten och myndigheter omnämns ofta i relation till de legala- och regulatoriska riskerna, tolkats som frekvens 1. Medarbetare omnämns ofta i en kontext som beskriver hur företaget direkt värnar om sina anställda, tolkats som frekvens 2. En ny aspekt som behandlas i riskanalysen är kränkningar på arbetsplatsen. Se nedan för nämnvärda citat:

“Trots arbetet med leverantörsutvärdering och att genomföra revisioner på plats, kan leverantörer och underleverantörer bryta mot Telia Companys leverantörskrav och/eller nationella och internationella lagar, regler och konventioner.” (Telia, 2019,

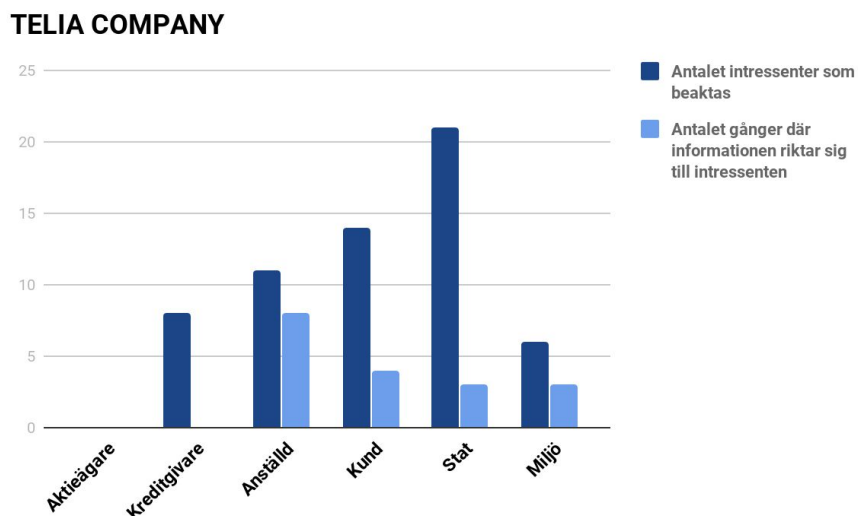
s.67)

“Telia Company kommer att uppfylla alla sina åtaganden i enlighet med uppgörelsen och kommer att fortsätta samarbeta med myndigheterna samt att förstärka regelefterlevnadsarbete och intern kontroll” (Telia, 2019, s.70)

“Telia Companys medarbetare arbetar huvudsakligen på kontor eller i butiker, där de huvudsakliga riskerna rörande hälsa och säkerhet är kopplade till psykosocial hälsa och ergonomi. Vi ser ökande förväntningar på att aktivt arbeta för ökad mångfald, särskilt könsbalans, och att säkerställa att inga medarbetare särbehandlas eller diskrimineras.” (Telia, 2019, s.69)

Frekvenserna sammanställs vidare i diagram 11 nedan.

Diagram 11 - Telia Company

4.12 Epiroc

Epiroc är en global, ledande produktivitetspartner till gruv- och infrastrukturindustrin (Epiroc, 2019). Företaget har försäljning i cirka 150 länder, och har över 13 500 medarbetare över hela världen (Epiroc, 2019). Bolaget producerar innovativa, säkra och hållbara borrhjugg, samt utrustning för bergbrytning och anläggningsverksamhet (Epiroc, 2019). I företagets årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns “Riskhantering” och är

fyra sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvens.

Tabell 16 - Epiroc

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	10	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	13	2	15,4%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	21	1	4,7%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	0	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	10	0	0%
Totalt			54	3	5,6%

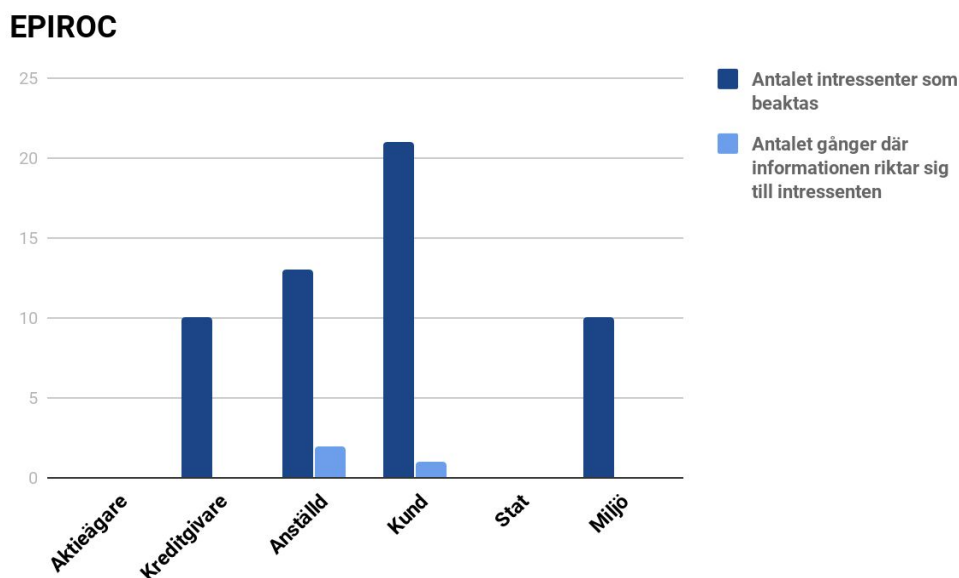
Epiroc har ett strikt analytiskt perspektiv i sin riskanalys. Ofta identifieras risker hos kunder och anställda, men majoriteten av gångerna attribueras risken inte direkt till intressenten. Nedan framgår tydliga exempel på hur de anställdas eventuella handling och beteende ses som en risk.

“Korruption och mutor finns i många länder där Epiroc verkar. Epiroc står inför risken att möta korruption och andra olagliga handlingar som begås av dess anställda.” (Epiroc, 2019, s.67)

“Epiroc är verksamt i ett stort antal rättsområden och dess verksamhet är föremål för ett brett spektrum av konkurrens- och antitrustlagar, regler och förordningar. Det finns en risk att Epirocs medarbetare deltar i diskussioner, transaktioner eller på annat sätt interagerar med konkurrenter eller kunder i strid med gällande konkurrens- och antitrustlagar.” (Epiroc, 2019, s.67)

Frekvenserna sammanställs vidare i diagram 12 nedan.

Diagram 12 - Epiroc

4.13 Swedish Match

Företaget Swedish Match är ett företag som avser att leverera tobaksprodukter samt tobaksfria produkter som alternativ, såsom nikotinprodukter med godtagbar riskprofil (Swedish Match, 2019). Bolaget har en vision om en värld utan cigaretter och har därför under senare år arbetat med försäljning av rökfria produkter (Swedish Match, 2019). Swedish Match har en riskanalys som är två sidor långt och antalet intressenter som beaktas samt får information skrivet till sig ser ut enligt följande:

Tabell 17 - Swedish Match

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	1	1	100%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	12	2	16,7%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	3	1	33,3%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	4	4	100%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	3	1	33,3%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	1	0	0%
Totalt			24	9	37,5%

Swedish Match har en riskanalys som till en början inleds med information om hur företaget hanterar risk samt hur det tillämpas inom organisationen. Därefter följer en sida med en beskrivning av de riskområden företaget ser. Däribland följer risker kopplat till konkurrens, produktion, lagar och regler, finans och slutligen även leverantörer. Till följd av att företaget benämner leverantörer som ett specifikt riskområde förekommer också kategorin kreditgivare i en relativt hög frekvens, se frekvens 1. Här följer ett citat där leverantören inte omnämns i en kontext som innebär att informationen riktar sig till den tillhörande kategorin.

“Förlust av en viktig leverantör kan skada Swedish Match. Detsamma gäller om en leverantör inte följer gällande lagar, regler och förordningar eller gör sig skyldig till ett oetiskt uppförande” (Swedish Match, 2019, s.15)

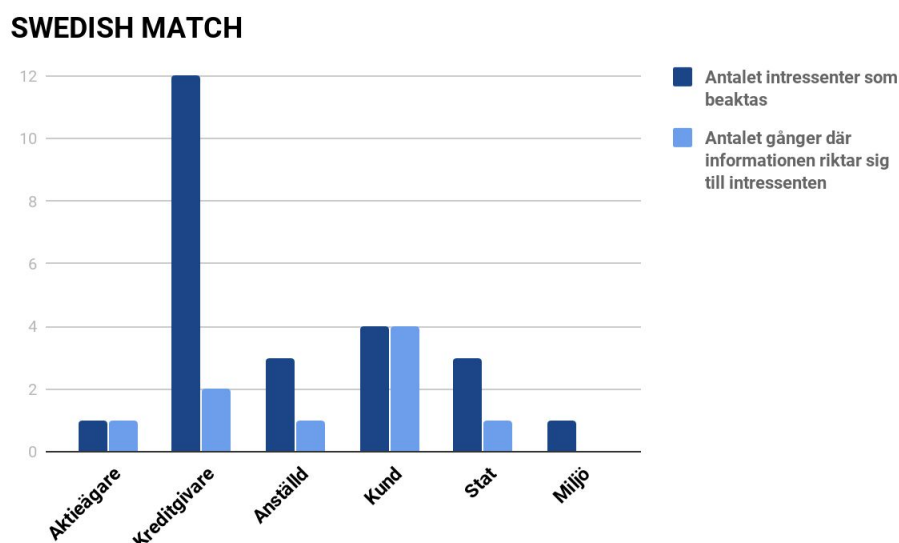
Sett till frekvens 2 är det istället kunder som har den högsta relativa frekvensen. Det kan exemplifieras med det första citatet nedan. Vidare följer det exempel som omnämner kategorin aktieägare och som inkluderats i både frekvens 1 och 2.

“För att möta behoven hos konsumenterna genomförs för Swedish Match omfattande konsument- och marknadsundersökningar. Dessa undersökningar utgör sedan grunden i produktutveckling och säkerställer att konsumenterna erbjuds produkter av hög kvalitet som möter deras behov” (Swedish Match, 2019, s.15)

“Swedish Match är ett bolag med betydande kassagenerering och en stabil finanspolicy enligt vilken överskjutande likvida medel delas ut till aktieägarna genom utdelningar och återköp av aktier” (Swedish Match, 2019, s.15)

Frekvenserna sammanställs vidare i diagram 13 nedan.

Diagram 13 - Swedish Match

4.14 Tele2

Tele2 är ett telekomoperatör som grundades 1993 (Tele2, 2019). Företaget beskriver sig som ett kundfokuserat företag som tillhandahåller företag och konsumenter tjänster såsom fast bredband, digital underhållning, mobila tjänster, fast telefoni, datanätverk och globala IoT-lösningar (Tele2, 2019). Tele2 har en riskanalys som består av tre sidor text och finns placerad i företagets förvaltningsberättelse. Intressenterna omnämns där i följande frekvenser:

Tabell 18 - Tele2

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerares	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	2	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	7	0	0%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	10	2	20%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	2	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	4	0	0%
Totalt			25	2	8%

Tele2 använder rubriken “Risker och Osäkerhetsfaktorer” i sin riskanalys vilket är en benämning som kopplar an till den aktuella lagstiftningen. Företaget har relativt sett en låg frekvens 2 vilket innebär att lite information riktar sig till den omnämnda intressenten. Detta kan exemplifieras med två citat som rör de anställda:

“För att bibehålla konkurrenskraften, implementera strategin och anpassa sig till föränderlig teknik måste Tele2 rekrytera, bibehålla och vid behov fortbilda mycket skickliga anställda med relevant expertis.” (Tele2, 2019, s.23)

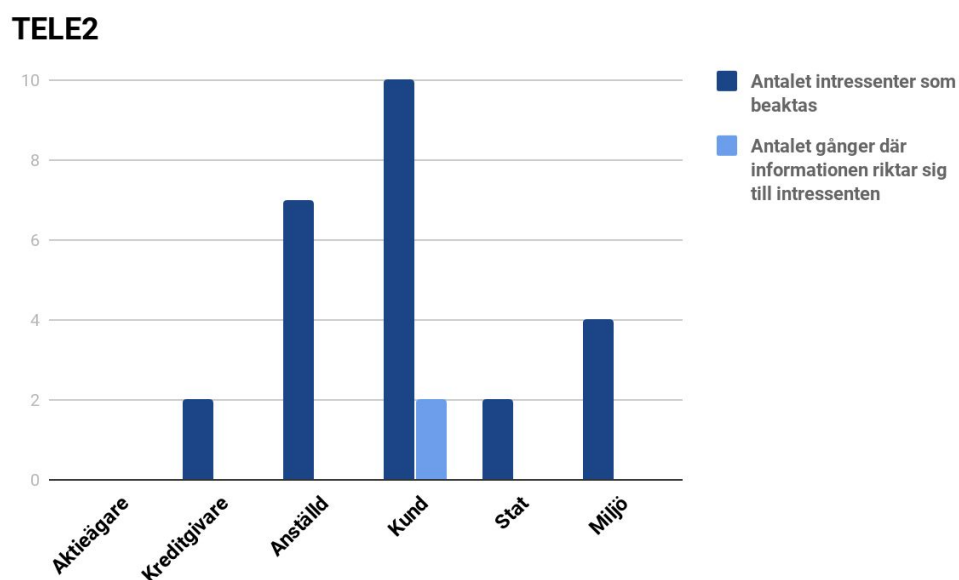
“Förlust av nyckelmedarbetare eller andra anställda som har specifika kunskaper om, eller relationer med, kunder på de marknader där Tele2 kommer att bedriva verksamhet kan ha en betydande negativ effekt på Tele2s verksamhet, finansiella ställning och rörelseresultat. [...]Tele2 har rekryterat ett antal nyckelmedarbetare och arbetar kontinuerligt för att skapa förutsättningar för att dessa ska stanna kvar och bidra till bolagets fortsatta utveckling” (Tele2, 2019, s.23)

Ett av de två exempel som trots allt tolkats som att informationen riktar sig till samt är till nytta för intressenten är dock följande citat hämtat från riskanalysen:

“Koncernens verksamheter hanterar stora nätverks- och datavolymer och strävar efter att säkerställa nätverksintegritet, datasäkerhet och skydda kundernas personuppgifter.” (Tele2, 2019, s.23)

Avslutningsvis följer här diagram 14 som bygger på frekvenserna från tabell 18.

Diagram 14 - Tele2

4.15 Evolution Gaming

Evolution Gaming verksamhet bygger på att generera intäkter genom att tillhandahålla sin teknik och programvara till olika speloperatörer (Evolution Gaming, 2019). Företaget har i sin förvaltningsberättelse en riskanalys som är tre sidor långt och innehåller mycket information om hur företaget förhåller sig till olika lagar och regler. Tabell 19 nedan visar på i vilken frekvens de olika intressentkategorierna nämns i beskrivningen av de olika riskfaktorerna.

Tabell 19 - Evolution Gaming

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerares	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	2	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	13	1	7,7%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	32	0	0%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	7	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	1	0	0%
Totalt			55	1	1,8%

Evolution Gaming riskanalys karakteriseras av två aspekter. Dels förekommer frekvens 2 i en relativt sett mycket låg frekvens men också av att kunder förekommer i en relativt sett mycket hög frekvens 1. Kunder förekommer ofta i en kontext som belyser att företaget är starkt beroende av sina kunders agerande och att deras handlande kan få stora konsekvenser för Evolution Gaming. I princip alla intressenter omnämns i en kontext som innebär att informationen inte riktar sig till denne, citaten nedan visar alla på detta. Vidare inkluderar alla citaten en vanligt förekommande mening, “väsentlig negativ inverkan på koncernens verksamhet, finansiella ställning och resultat”, i riskanalysen vilken varit en bidragande faktor till att intressenten inte inkluderats i frekven 2.

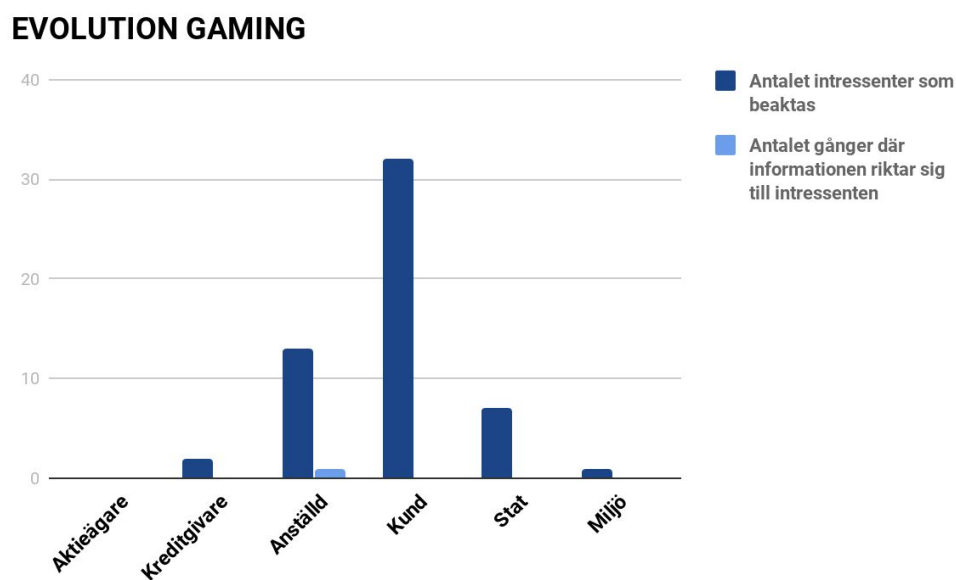
“Om Evolution inte kan konkurrera på ett effektivt sätt kan detta medföra förlust av kunder och en oförmåga att locka nya kunder, vilket skulle kunna ha en väsentlig negativ inverkan på koncernens verksamhet, finansiella ställning och resultat.” (Evolution Gaming, 2019, s.52)

“[...]anställa och lära upp ny personal skulle kunna ha en väsentlig negativ inverkan på koncernens verksamhet, finansiella ställning och resultat.” (Evolution Gaming, 2019, s.51)

“Lagändringar eller beslut från skattemyndigheter kan försämra Evolutions aktuella, framtida eller tidigare skattemässiga ställning vilket skulle kunna ha en väsentlig negativ inverkan på koncernens verksamhet, finansiella ställning och resultat.” (Evolution Gaming, 2019, s.52)

“I så fall kan kunderna komma att vända sig till konkurrenter som har licenser, tillstånd och/eller certifieringar i dessa jurisdiktioner eller kan få licenser eller tillstånd eller bli certifierade innan Evolution. Om bolaget inte lyckas förnya eller erhålla dessa licenser eller certifieringar skulle detta kunna ha en väsentlig negativ inverkan på koncernens verksamhet, finansiella ställning och resultat.” (Evolution Gaming, 2019, s.50)

Diagram 15 - Evolution Gaming

4.16 ICA Gruppen

ICA Gruppen verkar inom detaljhandeln med fokus på mat och hälsa (ICA Gruppen, 2019). Företaget har utöver dagligvaruhandel flertalet dotterbolag såsom Apotek Hjärtat, ICA Fastigheter, ICA Banken samt inredningskedjan Hemtex (ICA Gruppen, 2019). Företaget har ett avsnitt i förvaltningsberättelsen som heter "Risker och riskhantering". Avsnittet är fem sidor långt och inleds med en beskrivning av riskhanteringsstrategi vilken sedan följs åt av riskhanteringsprocessen samt olika riskområden såsom varumärkesrisker, medarbetarrisker och risker relaterade till hot och våld.

Tabell 20- ICA Gruppen

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	1	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	7	2	28,6%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	11	3	27,3%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	7	4	57,1%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	4	1	25%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	3	0	0%
Totalt			33	10	30,3%

Att företaget utsett riskområden såsom medarbetarrisker och risker relaterade till hot och våld gör att medarbetare omnämns i en relativt sett hög frekvens 1. Därutöver förekommer även kunder i en relativt hög frekvens 1. Nedan följer ett citat som enbart klassificerats som frekvens 1 samt tre efterföljande citat som inkluderats i frekvens 2.

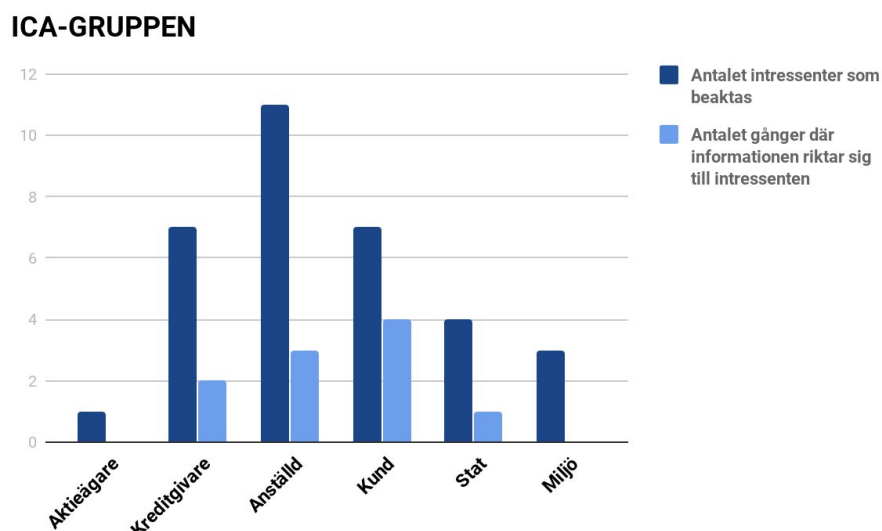
“ICA Gruppens förmåga att attrahera kompetenta och engagerade medarbetare är avgörande för att driva utvecklingen i enlighet med de strategiska planerna och uppnå fastställda mål.” (ICA Gruppen, 2019, s.51)

“ICAs verksamheter liksom medarbetare i butiknätverken är exponerade för det hot och våld som ökar i delar av samhället. Det riskerar att påverka ICAs personal indirekt ifråga om välmående och trygghet men även direkt ifråga om våldsamma incidenter” (ICA Gruppen, 2019, s.53)

“Som en av de ledande aktörerna inom dagligvaruhandel, fastigheter, vank och apoteksverksamhet är det av stor betydelse att kunna möta kundernas och intressenternas förväntningar” (ICA Gruppen, 2019, s.50)

“Nivåer för risktagande har fastställts av styrelsen och är formulerade som ett antal påverkansfaktorer som, tillsammans med den finansiella påverkan, ska analyseras och bedömas i syfte att minimera risken för att följande uppstår: [...] En betydande negativ påverkan på kunders eller anställdas hälsa och/eller välmående” (ICA Gruppen, 2019, s.50)

Diagram 16 - ICA Gruppen

4.17 Industrivärden

Industrivärden är ett investmentbolag som bildades av Handelsbanken 1944 (Industrivärden, 2019). Företagets affärsidé är att genom aktivt ägande bedriva långsiktigt värdeskapande kapitalförvaltning och deras fokus ligger på att investera i nordiska bolag med bra avkastningspotential (Industrivärden, 2019). Bolagets aktieportfölj består av bolag såsom SSAB, Handelsbanken, Sandvik, Volvo, Essity och Ericsson (Industrivärden, 2019). Företaget har en riskanalys som är drygt en sida lång. Intressenterna förekommer där i en mycket låg frekvens och kan studeras närmare i tabell 21.

Tabell 21- Industrivärden

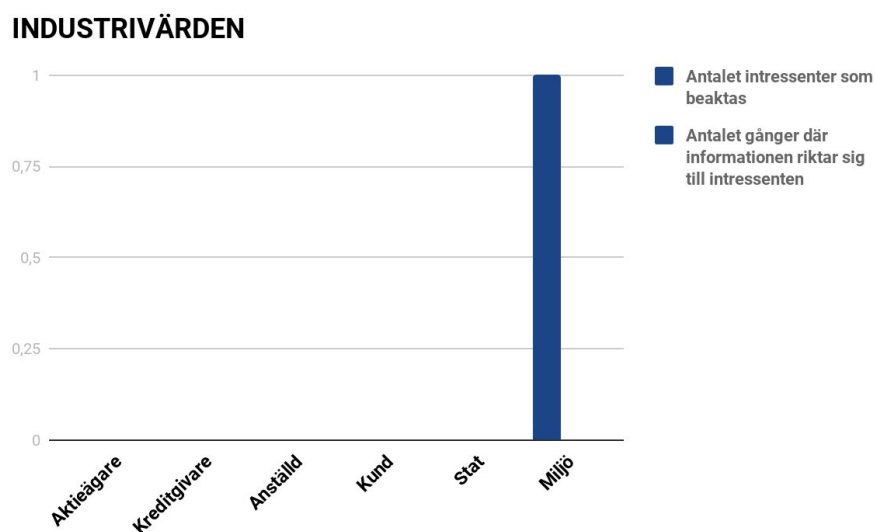
Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	0	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	0	0	0%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	0	0	0%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	0	0	0%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	1	0	0%
Totalt			1	0	0%

Industrivärden omnämner endast en intressentkategori, nyckelordet omvärld, i sin riskanalys. Denna intressent förekommer i citatet nedan och har till följd av dess kontext inte kvalificerats sig för att inkluderas i frekvens 2.

“Industrivärden aktiva ägande torde minska den relativa aktierisken i innehavsbolagen och därmed även i Industrivärdens portfölj. Den aktiva ägarrollen ger dessutom en god förståelse för innehavsbolagens verksamhet, omvärld och löpande utveckling” (Industrivärden, 2019, s.46)

Frekvenserna sammanställs vidare i diagram 17 nedan.

Diagram 17 - Industrivärden

4.18 NIBE

NIBE är en global koncern som bidrar till ett minskat klimatavtryck och ett minskat nyttjande av energi. De har tre framstående affärsområden; Climate Solutions, Element och Stoves. Företaget har således lösningar inom inomhuskomfort i alla typer av fastigheter (NIBE, 2019). Bolaget har omkring 16 600 anställda och finns idag runt om i hela världen. I sin årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns “Risker och riskhantering” vilken är två sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvens.

Tabell 22 - NIBE

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	7	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	2	1	50%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	7	1	14,3%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	2	1	50%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	8	3	37,5%
Totalt			26	6	23%

NIBE har en kort riskanalys med mycket fokus på miljö. Flera gånger identifierades risker i relation till miljön vilken tolkats som frekvens 2. Nedan redovisas ett par exempel:

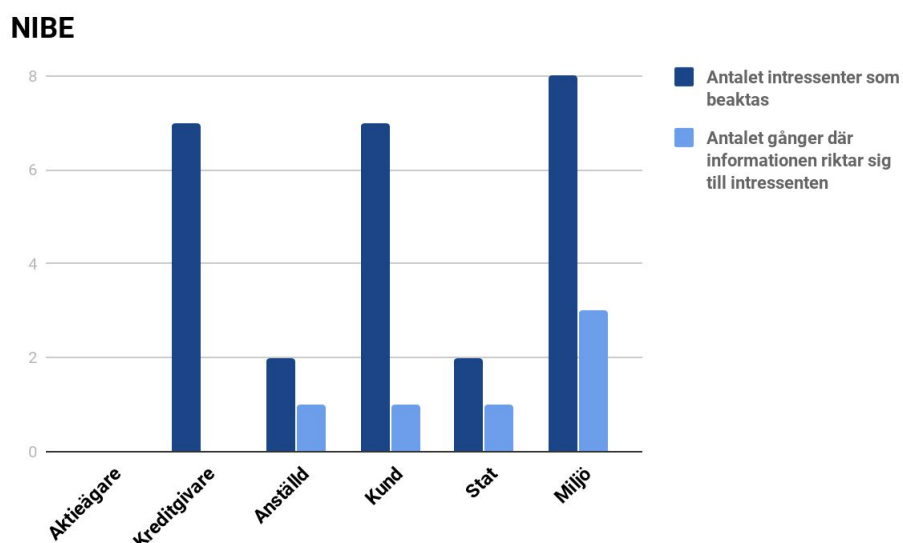
“Extrema väderförhållanden i form av orkaner, översvämningar och extrem hetta eller kyla utgör en risk för skada på fast egendom och innebär en ökad risk för skada på miljön i form av spill, oplanerade utsläpp och läckage.” (NIBE, 2019, s.87)

“Hantering av material och kemikalier i våra produktionsanläggningar innebär en risk för skada på miljön som företaget hålls ansvarigt för.” (NIBE, 2019, s.87)

“[...] Vidare sker samordning och effektivt utnyttjande av transporter för att minska utsläpp och göra dem miljövänligare.” (NIBE, 2019, s.87)

Frekvenserna sammanställs vidare i diagram 18 nedan.

Diagram 18 - NIBE

4.19 SCA

SCA är Europas största privata skogsägare med över 2,6 miljoner hektar (vilket är 6% av Sveriges totala yta alternativt Belgiens totala yta) miljöcertifierad skog i norra Sverige. Företagets resurser omfattar trä, massa, förpackningspapper, tryckpapper samt förnybar energi (SCA, 2019). I sin årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns “Risker och riskhantering” vilken är fyra sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvens.

Tabell 23 - SCA

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investorerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	16	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	9	4	44,4%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	13	0	0%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	1	1	100%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	15	3	20%
Totalt			54	8	14,8%

SCA har en riskanalys med olika risker kopplade både till leverantörer och kunder, ofta där risken attribueras SCA. Utöver detta identifieras en del risker med miljön, vilket riktar sig direkt till miljön utan att kopplas till ekonomisk lönsamhet. Se nedan för två exempel:

“SCAs verksamhet påverkar luft, vatten, mark och biologiska processer, vilket kan medföra kostnader för återställande av miljön eller andra typer av negativa effekter.”

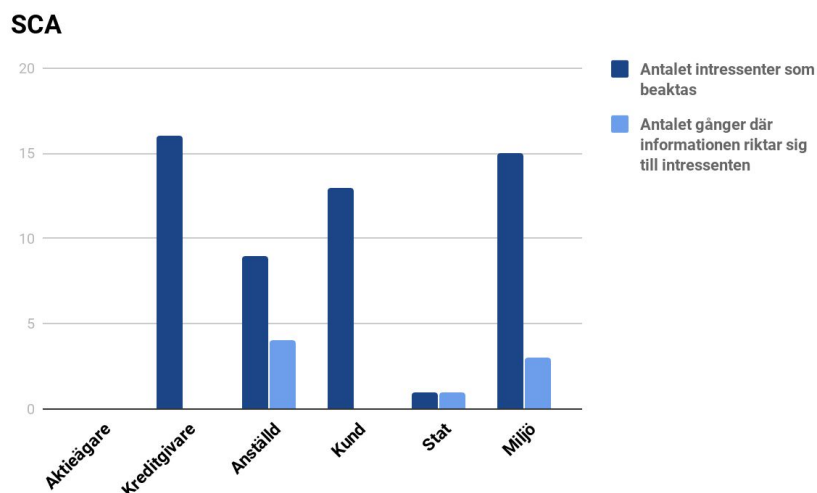
(SCA, 2019, s.52)

“SCAs stora skogsinnehav har en betydande positiv klimatpåverkan genom absorption av koldioxid. Skogen garanterar dessutom tillgång till förnybar skogsråvara och tillhandahåller värdefulla ekosystemtjänster för samhället.”

(SCA, 2019, s.52)

Avslutningsvis kan en sammanställning av frekvens 1 och 2 illustreras med följande stapeldiagram.

Diagram 19 - SCA

4.20 Alfa Laval

Alfa Laval är en global leverantör inom värmeöverföring, separering och flödeshantering. Företagets nyförsäljning når över 100 länder, medan eftermarknadsförsäljning når cirka 160 länder (Alfa Laval, 2019). Alfa Laval har cirka 17 000 anställda över hela världen. I sin

årsredovisning från 2018 finns ett avsnitt som benämns “Finansiella- och operationella risker” vilken är nio sidor långt. Från denna riskanalys har intressenterna nedan förekommit i följande frekvenser.

Tabell 24 - Alfa Laval

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiar, Investerare	0	0	0%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	13	0	0%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	10	2	20%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	17	0	0%
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	4	1	25%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	16	1	6,25%
Totalt			60	4	6,7%

Alfa Laval har en riskanalys, som fokuserar på att bibehålla företagets anseende, och identifierar risker som kan tänkas befläcka deras varumärke. Vad som mest skiljer Alfa Laval åt mot de andra företagen är att de inte vid någon punkt identifierar risker som kan tänkas attribueras deras kunder. Nedan bifogas ett par citat som återger hur de värnar om sitt anseende och sedermera inte inkluderats i frekvens 2:

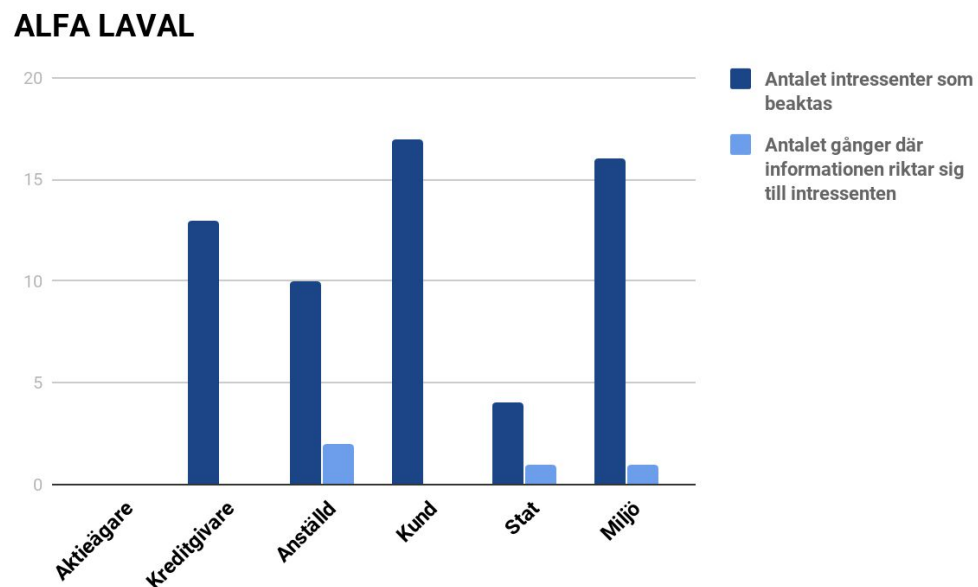
“Underlåtelse att uppfylla socioekonomiska eller miljökrav kan leda till rättsliga eller finansiella konsekvenser och kan påverka bolagets anseende negativt.” (Alfa Laval, 2019, s.101)

“Avvikelse mot affärsprinciperna i försörjningskedjan. [...] Avvikelse kan ha en negativ inverkan på människor, miljön och samhället och kan skada bolagets anseende.” (Alfa Laval, 2019, s.103)

“En incident som orsakar en betydande miljöskada kan leda till långtgående miljöpåverkan, negativ påverkan på människor, böter och skador för företagets anseende.” (Alfa Laval, 2019, s.104)

Avslutningsvis kan en sammanställning av frekvens 1 och 2 illustreras med följande stapeldiagram.

Diagram 20 - Alfa Laval

5. Analys

Det femte kapitlet inleds med en reflektion kring hur riskanalyserna varit utformade hos de olika företagen samt kommentarer kring vilka intressenter samt i vilken frekvens de förekommit i empirin. Därefter följer ett avsnitt som avser att analysera på vilket vis redovisningsinformationen riktar sig till de olika intressenterna. Avslutningsvis följer ett avsnitt som ämnar att koppla an till kapitalteorierna från analysmodellen, för att utröna hur teorin förekommit i praxis.

5.1 Intressenter som beaktas

Efter att ha läst, tolkat och summerat alla företag från empirin har riskanalyserna visat sig förekomma i åtskilliga variationer. Riskanalyserna har varierat i både omfattning och kvalitet vilket varit beaktansvärt att ta del av. Företagen har visat sig redogöra för risker med allt ifrån tio sidor långa riskanalyser, se Ericsson och Nordea, till kortare riskbeskrivningar på en till två sidor, se Industrivärden, Epiroc och H&M. Några företag har dessutom visat sig rentav sakna distinkta riskanalyser, se Lundbergföretagen och Latour. Emellertid har dock kvaliteten på riskanalyserna varierat oberoende av avsnittens längd. Eftersom denna studie inte avsett att bedöma kvalitet på avsnitten har inga objektiva mått tillämpats för att mäta detta. Vad som däremot varit omöjligt att bortse ifrån är att faktorer såsom; hur riskhanteringen fördelar sig inom organisationen, konkretisering av riskhanteringen samt tydligheten i framställningen av riskområden, varit avgörande för den känsla av kvalitet som avsnittet frambringat. Evolution Gaming är ett adekvat företag att använda för att belysa en riskanalys med sämre kvalitet, då citatet nedan visar på en mening, se fetmarkerat, som förekommit vid ett flertal tillfällen i texten.

*“Om Evolution inte kan konkurrera på ett effektivt sätt kan detta medföra förlust av kunder och en oförmåga att locka nya kunder, vilket skulle kunna ha en **väsentlig negativ inverkan på koncernens verksamhet, finansiella ställning och resultat.**” (Evolution Gaming, 2019,*

s.52)

Den upprepade frasen frambringar en känsla av att företaget endast kopierat och klistrat in text, vilket sänker känslan av kvalitet. För att exemplifiera detta vidare kan delar av citat hämtas från Hexagon och Tele2, vilket avser att illustrera olika grader av konkretisering.

*“[...] För att attrahera kvalificerade medarbetare **samarbetar Hexagon med flera universitet och högskolor runt om i världen** för att utbilda och anställa studenter med industriella färdigheter” (Hexagon, 2019, s.31)*

*“[...] **Tele2 har rekryterat ett antal nyckelmedarbetare** och arbetar kontinuerligt för att skapa förutsättningar för att dessa ska stanna kvar och bidra till bolagets fortsatta utveckling” (Tele2, 2019, s.23)*

I Hexagons fall framgår tydligt vad företaget gjort för att attrahera kvalificerad personal medans det i riskhanteringen från Tele2 endast framgår att de rekryterar nyckelpersoner för att fortsätta vara konkurrenskraftiga, det framgår där inte lika tydligt hur Tele2 gjort för att attrahera dessa.

Efter att ha studerat alla företag i empirin är det vidare möjligt att kartlägga variationer, likheter och mönster i frågan om vilka intressenter bolagen omnämner och beaktar. Ett enkelt sätt att tydliggöra likheter och skillnader är att summera de absoluta frekvenserna från respektive företag, se tabell 25. Av denna sammanställning är de mest framstående resultaten att kunder beaktas i absolut högst frekvens, både vad gäller frekvens 1 och 2, samtidigt som aktieägare är den intressent som förekommer i absolut lägst frekvenser.

Tabell 25 - Sammanställning av frekvenser

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerare	12	5	41,7%
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör	155	11	7,1%
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare	163	44	27%
IV	Kund	Kund, Konsumenter, Klienter	395	60	15,2%

V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle	96	16	16,5%
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld	132	28	21,25
Totalt			953	164	17,2%

Det är dock viktigt att belysa att en sammanslagning av absoluta frekvenser riskerar att resultera i något felaktiga slutsatser, då det är lätt att gå miste om de relativa frekvenserna hos företag med låga absoluta frekvenser. Exempelvis framgår det inte av tabell 25 att ett företag såsom Swedish Match, med låga absoluta frekvenser, beaktar miljön i störst utsträckning. Det är därför svårt att med hjälp av tabell 25 dra några generella slutsatser om de intressenter som inte utgör extrempunkter, det vill säga kreditgivare, anställda, stat och miljö.

För att ta ett steg bort från de resultat som går att utläsa av tabell 25 bör istället de relativa frekvenserna studeras, enklast genom att jämföra diagrammen från respektive företag. Vid en jämförelse av frekvens 1 går det att urskilja att den intressent som relativt sett beaktas flest gånger i respektive riskanalys är kunder (hos 12 av 20 företag). Att den relativa frekvensen visar på samma resultat som tabell 25 stärker slutsatsen om att kunder är den intressent som företagen beaktar allra mest. Efter att ha studerat och analyserat de olika riskanalyserna beror det i störst utsträckning på att bolagen ofta ser stora risker med minskad försäljning, om företaget går miste om befintliga och potentiella kunder. Många gånger har kunderna beaktats i citat som liknar Sandviks nedan.

*“Oförmåga att leverera produkter, tjänster eller information i tid till kunder eller andra intressenter, **vilket leder till sämre ekonomiska resultat** eller negativ ekonomisk påverkan till följd av böter” (Sandvik, 2019, s.57)*

Kunder är också den kategori som relativt andra intressenter har visats sig få mycket information riktad till sig, det vill säga inkluderats i frekvens 2 (hos 10 företag av 20). Informationen har då varit utformad på liknande sätt som citatet ovan men avsaknat koppling till företaget och dess lönsamhet. Texten har då endast fokuserat på att skapa produkter och tjänster som möter kundernas behov och önskemål. Detta kan exemplifieras med ett citat hämtat från Swedish Matchs riskanalys. Dock är det även här viktigt att beakta att anledning

till varför kunder ofta har en relativt hög frekvens 2 jämfört med övriga intressenter beror på att frekvens 2 brygger på frekvens 1. För att kunna besvara frågan kring vem redovisningen riktar sig till bör istället de procentuella frekvenserna analyseras, vilket presenteras mer utförligt i analysavsnittet 5.2 nedan.

“För att möta behoven hos konsumenterna genomförs för Swedish Match omfattande konsument- och marknadsundersökningar. Dessa undersökningar utgör sedan grunden i produktutveckling och säkerställer att konsumenterna erbjuds produkter av hög kvalitet som möter deras behov” (Swedish Match, 2019, s.15)

Bortsett från kunder och aktieägare är det som nämnt ovan relativt sett svårt att avgöra vilka intressenter som beaktas mest frekvent. Tabell 26 ämnar att med absoluta termer visar på den spridning som förekommer bland intressenterna i frekvens 1, kunder och aktieägare är här borträknat.

Tabell 26 - Illustration av spridningen hos kategorierna stat, miljö, anställd och kreditgivare
Grön färg illustrerar mest förekommande

Bolag	Stat	Miljö	Anställd	Kreditgivare	Bolag	Stat	Miljö	Anställd	Kreditgivare
Atlas Copco	3	15	10	13	Telia Company	21	6	11	8
Ericsson	15	7	23	19	Epiroc	0	10	13	10
Volvo	17	6	15	18	Swedish Match	3	1	3	12
Hennes & Mauritz	5	2	0	1	Tele2	2	4	7	2
Nordea Bank	7	1	10	0	Evolution Gaming	7	1	13	2
Essity	1	11	9	11	ICA Gruppen	4	3	11	7
ASSA ABLOY	0	10	2	1	Industrivärden	0	1	0	0
Sandvik	0	1	4	1	NIBE	2	8	2	7
Hexagon B	7	2	7	13	SCA	1	15	9	16
SEB	9	1	4	1	Alfa Laval	4	16	10	13

Hos några företag, bland annat Hexagon, Swedish Match, NIBE och ASSA ABLOY, är det miljö och kreditgivare som förekommer flest gånger i frekvens 1. Samtidigt är det vanligt förekommande att kategorin av anställda placerar sig som den näst mest omnämnda intressenten. De mönster och slutsatser som här har kunnat lokaliseras är att medarbetare oftast omnämns i två olika kontexter. Antingen i sammanhang där företaget ser en risk med att inte kunna anställa och bibehålla kompetent personal, vilket endast inkluderats i frekvens 1, se citatet från Tele2 nedan. Eller så omnämns medarbetaren i en kontext som innebär att företaget värnar om personalens säkerhet och hälsa, likt citatet hämtat från Telia, vilket då även inkluderats i frekvens 2.

*“För att bibehålla konkurrenskraften, implementera strategin och anpassa sig till föränderlig teknik **måste Tele2 rekrytera, bibehålla och vid behov fortbilda mycket skickliga anställda med relevant expertis.**” (Tele2, 2019, s.23)*

*“Telia Companys medarbetare arbetar huvudsakligen på kontor eller i butiker, där de huvudsakliga **riskerna rörande hälsa och säkerhet är kopplade till psykosocial hälsa och ergonomi. Vi ser ökande förväntningar på att aktivt arbeta för ökad mångfald, särskilt könsbalans, och att säkerställa att inga medarbetare särbehandlas eller diskrimineras.**” (Telia, 2019, s.69)*

Vid en jämförelse av diagram förekommer kategorin med kreditgivare relativt sett ofta i en hög frekvens 1 men många gånger i en relativt låg frekvens 2. Leverantörer förekommer ofta i en betydligt större omfattning än vad de andra nyckelorden distributörer och kreditgivare gör. Detta beror på att företagen allt som oftast skriver att leverantörer utgör en risk då de antingen kan bryta mot regler och försämra företagets anseende, alternativt för att brist på delkomponenter från leverantörerna riskerar att orsaka produktionsstopp och nedåtgående försäljning. Det kan exemplifieras med citatet nedan, hämtat från Atlas Copco.

*“Tillgången till många komponenter är beroende av leverantörer och om dessa drabbas av produktionsstopp eller brister i kapaciteten, **kan det få oönskade effekter på leveranserna**”
(Atlas Copco, 2019, s.46)*

Utöver kunder, anställda och kreditgivare förekommer miljö och stat således i en mycket varierad utsträckning och det har därför visat sig vara svårt att dra generella samband mellan dessa och företagen, se åter tabell 26. Kategorin staten förekommer ofta i en kontext där företagen beskriver lag- och regelefterlevnad samt övervakning från olika myndigheter. Miljö är också en intressant kategori som förekommer i varierad omfattning, allt ifrån att omnämnas noll gånger till att vara den intressent som förekommer mest frekvent. Sett utifrån bransch har det dock visat sig att företag inom industrisektorn beaktar miljökategorierna i större utsträckning än övriga sektorer, se exemplifierande citat nedan. Detta kan bero på att producerande företag såsom SCA, NIBE, Atlas Copco, Volvo och Alfa Laval ser större risker med utsläpp och miljöskador än övriga bolag.

“Miljö- och energifrågor är av särskild betydelse för Essity. Som exempel på andra viktiga områden kan nämnas cirkulär ekonomi, resursanvändning och mer specifikt frågor om avfall, plaster, kemikalier, utsläpp till vatten och luft.” (Essity, 2019, s.34)

Det är också av stor vikt att återkoppla till det faktum att aktieägare och kreditgivare, såsom finansinstitut och banker, relativt sett förekommer i mycket låga frekvenser. Aktieägare är den intressentkategori som i både absoluta och relativa mått förekommer i absolut lägst frekvenser. Intressentkategorin kreditgivare förekommer relativt sett ganska ofta i frekvens 1 men majoriteten av fallen har endast inkluderat kommentarer om hur leverantörer utsätter företagets anseende och produktion för risk. Ytterst få företag beaktar alltså dess övriga finansiärer. Detta inbegriper dels att dessa intressenter sällan omnämns, att information sällan kan hänföras direkt till dessa grupper men också att företagen sällan anser att finansiärerna utgör en risk för företaget. Detta kan å ena sidan anses rimligt då aktieägarna sällan beskrivs som en direkt risk för bolagen men skulle å andra sida också kunna se annorlunda ut, om fler företag exempelvis såg risker med att banker genomför räntehöjningar. En analys kopplad till avsaknad av aktieägare och övriga kreditgivare följer vidare i avsnittet nedan.

Avslutningsvis bör det också poängteras att frekvens 2 i princip alltid förekommer i en lägre frekvens än frekvens 1. Detta innebär att informationen som beskriver och beaktar de olika kategorierna i mertalet av fallen inte riktar information direkt till den omnämnda intressenten. Den totala andelen intressenter som omnämns i både frekvens 1 och 2, se K-värdet från figur

1, varierar från Industrivärdens nollprocentiga fördelning (0%) till Sandvikens dryga fyrtio procent (41,7%). Detta medför att variationen mellan bolaget är relativt stor men belyser också en viktig aspekt, nämligen att företag med en relativt sett hög procentuell fördelning (Sandvik, Volvo, Swedish Match med fler) trots allt har en procentsats som inbegriper att ungefär 60% av informationen inte riktar sig direkt till den omnämnda intressenten.

5.2 Intressenter som erhåller information, analys av kapitalteorier

I ovanstående avsnitt har det huvudsakligen förts en diskussion kring *vilka intressenter som beaktas* i riskanalyserna. Detta avsnitt ämnar att ur ett mer generellt perspektiv analysera *vem redovisningen riktar sig till*. Denna analys kommer genomföras med understöd i tidigare presenterade kapitalteorier. De mätinstrument som kommer användas vid analys är den presenterade analysmodellen (se figur 1), samt det framräknade procentuella värdet i K-cellen (se tabell 2). K-värdet kommer att relateras till analysmodellen vilken utgör ett spektrum av de valda kapitalteorierna. Den fundamentala tanken är att ett K-värde på 0% motsvarar ägarteorin i sin helhet, och en procentsats på 100% motsvarar istället partsteorin, vilket betyder att enhetsteorin placeras däremellan. Genom att väga samman alla framräknade procentsatser framgår det att medelvärdet uppgår till 18,69 procentenheter, med en standardavvikelse på 12,96 procentenheter.

Av ovanstående information kan det konstateras att det råder ganska stor spridning bland de framräknade procentenheter, vilket ligger till grund för tesen om att det förekommer olika bakomliggande kapitalteorier i det studerade urvalets årsredovisningar. Van Mourik (2010) påstår att detta sakförhållande inte bör förvåna eftersom att redovisningsmässig teoribildning är beroende av en mängd olika faktorer, bland annat hur ekonomi, samhälle och politik är utformat i de länder företag är verksamma. Multinationella företag, med operativ verksamhet i flera länder, torde enligt denna utsaga således beakta flera aspekter i sin redovisning än de som endast opererar i ett specifikt land. Hendriksen (1970) utvecklar detta och menar att stora företag förorsakar större externaliteter, vilket i sin tur påverkar samhället i större utsträckning. Utifrån Henriksens (1970) argument, samt med stöd i Van Mouriks (2010) tankar kan det påstås att partsteorin lämpar sig bäst hos stora företag. Med detta i åtanke är det väntat att multinationella företag såsom Volvo (37,6%) och Hennes & Mauritz (30,8%)

uppnår relativt höga K-värden. Å andra sidan finns det i den insamlade empirin bevis som strider mot denna premiss. Exempel på detta är Alfa Laval (6,7%) och Ericsson (7,8%) som uppnår relativt låga K-värde, vilket antyder att de inte tillämpar ett redovisningsperspektiv som kan tillgodoräknas inom den partsteori som Suojanen (1954) och Hendriksen (1970) beskriver.

En annan avvikande företeelse som observerats i studien är de låga frekvenser som intressentgruppen aktieägare uppnår. Begrundat de tjugo ovanstående riskanalyser med utgångspunkt i detta faktum kan det å ena sidan hävdas att det inte går att påvisa några som helst bevis för att något ägarteoretisk redovisningsperspektiv föreligger. Framförallt om utgångspunkt tas i Gröjers (2002) föreställning om att företagets enda redovisningsmässiga syfte, inom ägarteori, är att informera sina aktieägare. Utav de totalt 953 identifierade nyckelord som förekommer i 20 olika riskanalyser har endast 12 frekvenser (1,3%) tilldelats aktieägarna, och vidare endast 5 som riktar sig direkt till aktieägarna.

Däremot kan det finnas ytterligare dimension till denna diskussion, som är viktig att betänka. Tabell 25 visar å andra sidan på att aktieägare är den intressent som har högst procentuella fördelning (41,7%) vilket inbegriper att när ägarna väl omnämns i riskanalysen är informationen i större utsträckning också riktad till denne. Det kan också hävdas att all typ av information som inkluderar lönsamhet och finansiell ställning riktar sig till aktieägare. Detta ligger i linje med Weinsteins (2012) uppfattning gällande agentteorin och dess grundsats, nämligen att företagets enda syfte är att skapa vinst åt aktieägarna. Denna sats kan vidare underbyggas med stöd i Friedmans (1970) teori där även han menar att det huvudsakliga syftet för företag är att skapa vinst åt sina ägare. Med detta i åtanke kan det således hävdas att riskanalyser med citat enligt nedanstående bör övervägas som ägarteoretiska.

*”Med en personalstyrka på cirka 100 000 anställda är Ericsson utsatta för risker beträffande störningar eller förlust av information som resultat av storskaliga attacker mot våra anställda eller samhället i stort. Detta kan medföra avsevärda negativa effekter på vår verksamhet, vår **ekonomiska ställning**, vårt **anseende** och vårt **varumärke**.” (Ericsson, 2019, s.122)*

“Operativa risker utgörs av risker direkt hänförliga till affärsverksamheten med en potentiell påverkan på **koncernens resultat och finansiella ställning**. Till operativa risker hör legala och miljömässiga risker, skatterisker, förvärv av nya verksamheter, strukturåtgärder, tillgång och prisfluktuationer på råmaterial, kundberoende med mera.” (ASSA ABLOY, 2019, s.45)

På ett liknande sätt kan man vidare ifrågasätta de risker som identifierats i samband kundförluster. När företag identifierar dessa risker kan det återigen övervägas om de borde tillskrivas ägarteoretiskt perspektiv, med tanke på att det är underförstått att kundförluster leder till minskad försäljning som in sin tur leder till minskad omsättning.

Det går bevisligen att betrakta resultatet ur denna studie utifrån två olika perspektiv. Det första perspektivet bidrar med föreställningen att det inte kan påvisas någon ägarteoretisk förankring i de tolkade riskanalyserna överhuvudtaget. Det andra perspektivet belyser snarare en indirekt och underliggande struktur av föreliggande ägarteori, det vill säga att information bland annat relaterad till finansiell ställning, företagsmässigt anseende och kundförluster bör beaktas som ägarteori. Vilket lyfter en annan viktig fråga. Borde de representativa nyckelorden för intressentgruppen aktieägare valts annorlunda? Hade nyckelord såsom *lönsamhet, avkastning* och *finansiell ställning* varit mer representativa, och målat en mer korrekt bild?

Genom att avslutningsvis distanserar sig från denna diskussion och istället återgå till studiens resultat har en enkel, elementär gruppering kunnat göras utifrån företagens uppnådda K-värde, se tabell 27. När denna grundläggande sortering gjorts är det lätt att identifiera påtagliga skillnader mellan de företag som ligger högst upp till vänster (Sandvik, Volvo & Swedish Match) och de som ligger längst ner till höger (Industrivärden, Evolution Gaming & Epiroc).

Tabell 27 - Sammanställning av företag utifrån uppnått k-värde

Partsteori ($k\text{-värde} \geq 30\%$)	Enhetsteori ($30 \geq k\text{-värde} \geq 10$)	Ägarteori ($10\% \geq k\text{-värde}$)
Sandvik (41,7%)	Atlas Copco (26,2%)	Tele2 (8%)

Volvo (37,6%)	NIBE (23%)	Ericsson (7,8%)
Swedish Match (37,5%)	Essity (22%)	Alfa Laval (6,7%)
Hennes & Mauritz (30,8%)	SEB (20,6%)	Nordea (6,4%)
ICA Gruppen (30,3%)	SCA (14,8%)	Epiroc (5,6%)
Telia Company (30%)	Hexagon (12,5%)	Evolution Gaming (1,8%)
	ASSA ABLOY (10,5%)	Industrivärden (0%)

Vidare bör det reflekteras kring den indelning utifrån uppnådda K -värde som gjorts i tabellen ovan. I detta fall har det utifrån det givna urvalet formulerats en relativ skala för hur företagen värderas. Frågan som bör ställas är ifall denna indelning, med gränser enligt $10\% \geq k\text{-värde}$ (ägar teori), $30 \geq k\text{-värde} \geq 10$ (enhetsteori) och $k\text{-värde} \geq 30\%$ (partsteori), kan generaliseras till andra studier som använder kapitalteorier som analysmodell. Med andra ord måste det ifrågasättas ifall de observationer som gjorts i studien är överförbara till andra situationer. En aspekt som gör denna fråga svårbesvarad är det som Van Mourik (2010) påpekar, och som omnämns i inledning av detta kapitel. Nämligen att teoribildning påverkas av olika faktorer som råder inom de olika länder som företagen är verksamma. Det urval som gjorts är ifrån OMX30 på Stockholmsbörsen, vilket betyder att samtliga av bolagen har en stark svensk anknytning. Således föreligger en risk att liknande studier av bolag på exempelvis amerikanska NASDAQ och Dow Jones hade resulterat i en annorlunda föreställningsram, vilket hade gett upphov till avvikande slutsatser.

6. Slutsats och diskussion

Det sjätte kapitlet avser besvara den frågeställning som formulerades i inledningen av studien. Frågeställning lyder: “Vilka intressenter beaktas i förvaltningsberättelsens riskanalys hos svenska börsbolagen samt vem riktar sig denna redovisningsinformation till?”. Vidare förs en diskussion kring årsredovisningar som genre vilken sedan följs åt av förslag på vidare forskning. Slutligen presenteras författarnas avslutande ord.

6.1 Slutsats

Efter avslutad studie kan det med goda belägg hävdas att vissa intressenter förekommer mer frekvent i riskanalyserna än andra. Med en sammanställning likt tabell 25 samt med en jämförelse av diagram och tabeller från respektive företag går det att besvara den första delen av frågeställningen, *vilka intressenter beaktas i förvaltningsberättelsens riskanalys*. Det förefaller här tydligt att kunder, med goda marginaler, förekommer flest gånger. I varierad utsträckning förekommer sedan anställda, kreditgivare, miljö och stat. Den kategori av intressenter som enligt denna studie slutligen förekommer i mycket låg utsträckning är aktieägare, endast 1,3% av de totalt identifierade nyckelorden hänförts till dem. Svaret på första delen av frågeställningen blir således att kunder är den intressent som beaktas i störst utsträckning medans aktieägare är den intressent som beaktas i minst omfattning.

Om den andra delen av frågeställningen, *vem redovisningsinformationen i riskanalyserna riktar sig till*, studeras erhålls istället ett resultat som är något mer tudelat. Analysen visade på att det går att betrakta studiens resultat från två olika perspektiv. Det första perspektivet bidrar med föreställningen att redovisningsinformationen riktar sig mest frekvent till kunderna. Detta baseras på att de absoluta frekvenserna som hämtats från frekvens 2 i företagens tabeller. Det andra perspektivet erhålls genom att studera de procentuella fördelningarna i tabell 25. Där framgår det istället att flera intressentgrupper innehar högre placeringar än kunderna. Endast kreditgivare har en lägre procentuell fördelning. Det framkommer också här att aktieägarnas, trots låga absoluta frekvenser, har en procentuell fördelning på 41,7%, se tabell 25. Det innebär att när ägarna väl omnämns, riktar sig informationen i allra störst utsträckning också direkt till dem. Om det andra perspektivet

dessutom inkluderar den del av analysen som åskådliggör att citat som relaterar till finansiell ställning och lönsamhet också kopplas till aktieägare, bör den generella slutsatsen istället bli att riskanalyserna riktar sig till aktieägare i störst utsträckning.

6.2 Diskussion

En besynnerlig observation som gjorts under studiens gång, vilket tidigare uppmärksammats i avsnitt 5.2, är att information sällan riktar sig direkt till aktieägare i riskanalyserna, se frekvens 2. Detta faktum kan alldeles säkert ha flera olika förklaringar, varav ett av dessa presenterades i föregående avsnitt. Författarna förklarade denna observation med att risker som relateras till avkastning och ekonomisk lönsamhet bör inbegripa att aktieägarna erhåller information indirekt, detta med stöd i bland annat Friedmans (1970) teori. Trots denna tänkbara förklaring lämnades likväl ett utrymme för vidare analys, vilket följande diskussion ämnar att fylla.

Inför studien var det med befintlig teori och referensram, enligt författarna, otänkbart att påträffa ett sådant resultat som presenteras i uppsatsen fjärde kapitel. Det var med viss otillfredsställelse som författarna vände sig tillbaka till vald referensram för att söka svar på varför aktieägare helt eller delvis utelämnats i majoriteten av de riskanalyser som studerats. Dessvärre kunde detta svar inte återfinnas i befintlig referensram, vilket gjorde att författarna fick vända sig utanför uppsatsens referensram och återgå till allmän litteratur. Efter god handledning fann författarna en möjlig alternativ förklaring till föreliggande dilemma gällande aktieägarna. Möjligen är det så att riskanalyserna karakteriseras av den underliggande genre som i det tysta reglerar författarskapet av årsredovisningar.

Genom att belysa och skildra årsredovisningen som en egen genre lyckas Rahm och Sandell (2016) bland annat förklara varför goodwillformuleringar i årsredovisningar ofta ser snarlika ut mellan företag. De hävdar att årsredovisningar skrivs med specifika ordningsföljder, formuleringar och uttryckssätt, vilket i sin tur leder till att de blir förhållandevis förutsägbara. Fortsatt menar de att årsredovisningarna ofta är produkten av ett komplicerat, kollektivt författarskap och att detta ger upphov till flera konsekvenser som följd (Rahm & Sandell, 2016). En av konsekvenserna som nämns, är att det uppstår tydliga likheter i årsredovisningar

mellan olika företag, men också inom det enskilda företagens olika utgivna rapporter. Detta faktum skulle möjligen kunna användas för att reda ut föreliggande dilemma. Detta eftersom genren över tid förmodligen skapat en generell föreställning hos beslutsfattare att, med risk för att hållas ansvariga, inte skilja sig från andra företag i de delar av årsredovisningen som innehåller kvalitativa beskrivningar. Detta skulle i sin tur kunna ge upphov till att aktieägarna successivt fasats bort ur riskanalyserna och istället inbegriper en mer indirekt adressering.

Vidare menar Rahm och Sandell (2016) att detta kollektiva författarskap inkluderar flera olika parter, därtill även externa parter såsom lagstiftare och normgivare likt IASB. Även detta faktum är tänkvärt, eftersom riskanalysen idag inte är reglerad av IFRS. I avsaknad av denna standardisering kan det således tänkas att en särpräglad genre uppstår, vilken begrundats på företagens idé om vem årsredovisningen är till för. Denna naturligt utvecklade, nya genre kan tänkas avslöja bakomliggande motiv bortom den ursprungliga lagstiftarens syfte. Att företagen här givits utrymme att inkludera egna tolkningar av vem redovisningen bör rikta sig till har således visat sig skina igenom, då analysen belyst det faktum att det är fler än bara aktieägare som kan finna matnyttig information i riskanalysen. Således kan det korta svaret på frågan tänkas vara att riskanalysen bör rubriceras som en egen genre, något Rahm och Sandell (2016) benämner subgenre. Om riskanalysen utvecklats till en egen subgenre är det inte längre konstigt att mycket ligger utanför IFRS tolkning av vem den externa redovisningen bör rikta sig till.

6.3 Vidare forskning

Med den inledande kulissen i åtanke tål det att övervägas ifall de nyckelord som studien använt borde utökas, eller bytas ut för att måla en korrekt bild av vem riskanalyserna riktar sig till. Framförallt går tankarna kring ifall intressentgrupperna aktieägare, kreditgivare och staten givits adekvata förutsättningar med nuvarande nyckelord. Ett exempel på detta är begreppet *politik* (inklusive böjning) som kunnat tillskrivas staten som intressentgrupp. Hade detta nyckelord ersatt studiens valda nyckelord *samhälle* hade denna intressentgrupp fått ett annorlunda utfall.

Vidare kan framtida forskning fördjupa sig i dilemmat med aktieägarna och således genom intervjuer med det omnämnda kollektiva författarskapet söka konsensus kring varför aktieägare exkluderas i riskanalyserna.

Avslutningsvis finner författarna att en snarlik studie under kommande år hade varit av värde för att på så sätt jämföra hur rådande pandemi kan påverka riskanalysens framtida utformning.

6.4 Avslutande ord

Följande tankar och reflektioner avser inte att tillföra något till slutsatsen av denna undersökning utan enbart beskriva de personliga åsikter och reflektioner som tillkommit under studiens gång. Författarna vill med de avslutande orden återigen framföra ett tack till sin handledare Karin Jonnergård för att hon vid studiens start fångat upp gruppens intresse för hur företag inverkar på olika intressenter, och således banat väg för en studie som sedermera kommit att inbegripa riskanalyser. Intresset för hur företag påverkar olika intressenter uppkom efter att ha bevittnat de konsekvenser som företag i denna rådande pandemi orsakat, vilket således bringat ljus på frågan om företagen själva beaktar de konsekvenser dess riskhantering får för övriga intressenter. Studien kom vidare att lämna pandemin och istället enbart fokusera på riskhantering ur ett bredare perspektiv. Undersökningen resulterade sedermera i en känsla av att riskanalyserna idag riktar mycket information till aktieägare och i stor utsträckning utelämnar information till övriga intressenter. Några resultat inkluderar dock intressanta aspekter, exempelvis det faktum att vissa företag beaktar de anställdas säkerhet på jobbet. Det frambringar vidare en undran om huruvida riskanalyserna i framtiden även kommer inkludera de anställdas ekonomiska säkerhet eller inte. Om så inte skulle vara fallet skapar det trots allt en nyfikenhet för hur de relativt oreglerade riskanalyserna kommer att se ut i framtiden.

Källförteckning

Institutionalia

Proposition 1995/96:10. Års- och koncernredovisning Stockholm: Justitiedepartementet.

Tillgänglig:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/ars--och-koncernredovisning_GJ0310/html Hämtad: 2020-04-16

SFS: 1995:1554. Årsredovisningslag (ÅRL). Stockholm: Justitiedepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/arsredovisningslag-19951554_sfs-1995-1554 Hämtad: 2020-03-25

EU Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder (EGT L 243, 11.9.2002, s.1).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32002R1606> Hämtad: 2020-04-05.

Årsredovisningar

Alfa Laval. (2019) Alfa Lavals Årsredovisning 2018. Tillgänglig:

<https://www.alfalaval.com/globalassets/documents/investors/swedish/arsredovisningar/arsredovisning-2018.pdf> Hämtad: 2020-05-11

ASSA ABLOY. (2019) ASSA ABLOYs Årsredovisning 2018. Tillgänglig:

<https://www.assaabloy.com/Global/Investors/Annual-Report/2018/SV/Årsredovisning%202018.pdf> Hämtad: 2020-05-13

Atlas Copco. (2019). Atlas Copco Årsredovisning 2018. Tillgänglig:

<https://www.atlascopcogroup.com/se/investor-relations/financial-reports-presentations/financial-publications>. Hämtad: 2020-04-27

Ericsson. (2019). Ericssons Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.ericsson.com/4ac092/assets/local/investors/documents/2018/ericsson-annual-report-2018-se.pdf>. Hämtad: 2020-04-30

Evolution Gaming. (2019). Evolution gaming Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.evolutiongaming.com/sv/reports/arsredovisningar> Hämtad: 2020-05-11

Essity. (2019). Essitys Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
https://www.essity.se/Images/Essity_Ars-ochhallbarhetsredovisning-2018-v3_tcm340-74749.pdf. Hämtad: 2020-05-08

Epiroc. (2019). Epirocs Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.epirocgroup.com/content/dam/corporate/cision/reports/swedish/Epiroc%20Arsredovisning%202018.pdf>. Hämtad: 2020-05-10

Hennes & Mauritz. (2019) H&M-Group, Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://hmgroupp.com/investors-sv/reports.html> Hämtad: 2020-05-07

Hexagon. (2019). Hexagon årsredovisning 2018. Tillgänglig:
https://investors.hexagon.com/sv-se/financial-information/reports-and-presentations?page=/sv/node/1065%3Ftype%255B%255D%3Dannual_report%26year%255Bvalue%255D%255Byear%255D%3D2019 Hämtad: 2020-05-07

ICA Gruppen. (2019). ICA gruppen Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.icagruppen.se/arsredovisning/arsredovisning2018/sv/> Hämtad: 2020-05-12

Industrivärden. (2019). Industrivärden Årsredovisning 2018 . Tillgänglig:
<https://www.industrivarden.se/sv-se/investerare/rapporter-och-presentationer/Arsredovisningar/> Hämtad: 2020-05-12

NIBE. (2019). NIBEs Årsredovisning 2018. Tillgänglig:

https://www.nibe.com/download/18.5e8ad41616fafe28d6c161e3/1566805283591/NIBE_SE_AR_2018_low.pdf. Hämtad: 2020-05-09

Nordea. (2019). Nordeas Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.nordea.com/Images/33-304788/Årsredovisning%20Nordea%20Bank%20Abp%202018.pdf>. Hämtad: 2020-04-28

Sandvik. (2019). Sandvik Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.annualreport.sandvik/se/2018/> Hämtad: 2020-05-06

SAS. (2019). SAS Års- och hållbarhetsredovisning 2018/2019. Tillgänglig:
<https://www.sasgroup.net/investor-relations/financial-reports/annual-reports/sas-ars-och-hallbarhetsredovisning-2018-2019/>. Hämtad: 2020-04-20

SCA. (2019). SCAs Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
https://www.sca.com/globalassets/sca/investerare/arsredovisningar-pdf/sca_arsredovisning-2018_sve2.pdf. Hämtad: 2020-05-10

SEB (2019). Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://sebgroup.com/sv/investor-relations/rapporter-och-presentationer/finansiella-rapporter>
Hämtad: 2020-05-07

Scandic. (2019). Scandic Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.scandichotelsgroup.com/sv/investerare/finansiella-rapporter/?year=&cat=any>
Hämtad: 2020-04-20

Swedish Match. (2019). Framtid i riktning med vår vision, Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.swedishmatch.com/sv/Investorare/Finansiella-rapporter/Arsredovisningar/arsredovisning-2018/> Hämtad: 2020-05-11

Tele2. (2019). Årsredovisning 2018. Tillgänglig:
<https://www.tele2.com/sv/Investorare/rapporter> Hämtad: 2020-05-11

Telia Company. (2019). Telias Årsredovisning 2018. Tillgänglig:

<https://www.teliacompany.com/globalassets/telia-company/documents/reports/2018/annual-report/telia-company--ars--och-hallbarhetsredovisning-2018.pdf>. Hämtad: 2020-04-29

Volvo. (2019). Volvos Årsredovisning 2018. Tillgänglig:

<https://www.volvogroup.se/sv-se/events/2019/mar/ars-hallbarhetsredovisning-2018.html>.

Hämtad: 2020-04-27

Övriga

Akerlof, G. A. (1970). The market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*. 84:3, s. 488-500.

Anderson, E. J. (2014) *Business risk management : models and analysis*. Wiley.

Artsberg, K. (2005) Redovisningsteori - policy och -praxis. Andra upplagan. Malmö: Liber AB.

Balcer Bednarska, J., Pettersson Grill, M, SVT nyheter. (2020-03-31). 36800 personer varslade i mars - "Högsta siffran någonsin"

<https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/nya-siffror-dramatisk-okning-av-arbetslokande> Hämtat: 2020-04-20.

Bokföringsnämnden. (2017). Årsbokslut, årsredovisning och koncernredovisning - sammanställning. Tillgänglig:

<http://www.bfn.se/upload/sv/om-bokforingsnamnden/k-projektet/tabell-arsbok-arsredov-koncernredov.pdf> Hämtad: 2020-04-16

Bokföringsnämndens vägledning. (2019). Årsredovisning och koncernredovisning (K3), vägledning till BFNAR 2012:1. Tillgänglig:

<http://www.bfn.se/sv/redovisningsregler/vagledning/k-regelverk> Hämtad: 2020-04-16.

Bryman, A. & Bell, E. (2017). Företagsekonomiska Forskningsmetoder, tredje upplagan. Stockholm: Liber AB

Cole, G. D. H. (1920). Social theory. Frederick A. Stokes Company.

Crouhy, M., Galai, D. and Mark, R. (2001) Risk management. McGraw-Hill.

Dionne, G. (2013). Risk management: History, definition, and critique. *Risk Management and Insurance Review*, 16(2), s. 147-166.

Finansdepartementet. (2020-03-16a). Krispaket för svenska företag och jobb. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/03/krispaket-for-svenska-foretag-och-jobb/> Hämtad: 2020-03-26.

Finansdepartementet. (2020-03-16b). Korttidspermittering. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/03/krispaket-for-svenska-foretag-och-jobb/> Hämtad: 2020-04-20.

Finansdepartementet. (2020-03-25c). Krispaket för svenska småföretag. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/03/krispaket-for-svenska-smaforetag/> Hämtad: 2020-03-26.

Fraser, J. and Simkins, B. J. (2010) Enterprise risk management. Wiley (The Robert W. Kolb series in finance).

Friedman, M. (1970) "The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits", *The New York Times Magazine*, September 13.

Gröjer, Jan-Erik. (2002). Grundläggande redovisningsteori, femte upplagan. Lund: Studentlitteratur AB.

- Gröjer, J. E., & Stark, A. (1978). Social redovisning:[Social accounting] (Doctoral dissertation, Studieförb. Näringsliv och samhälle (SNS)).
- Hald, A. (1990) A history of probability and statistics and their applications before 1750. Wiley (Wiley series in probability and mathematical statistics).
- Husband, G. R. (1954). The entity concept in accounting. *The Accounting Review*, 29(4), s.552-563.
- Jacobsen, I. D. (2002). Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kloman, H. (2010) A Brief History of Risk Management. I Fraser, J. and Simkins, B. J. (red.) Enterprise risk management. Wiley (The Robert W. Kolb series in finance), s.19-29
- Knight, F. H. (1921). Risk, uncertainty and profit. Boston: Houghton Mifflin.
- Knutsson, H. & Anselmsson, J. (2019). Viktigt att tänka på när du skriver en uppsats eller rapport inom företagsekonomi. Lund: Ekonomihögskolan, Lunds universitet. Tillgängligt online:
https://liveatlund.lu.se/departments/BusinessAdministration/FEKG21/FEKG21_2019VT_33_1_NML_1281/Pages/default.aspx Hämtat: 2020-03-26.
- Marton, J. (2013). Redovisning - förståelse, teori och principer. Lund: Studentlitteratur AB.
- Marton, J., Lundqvist, P., Pettersson, A. (2018). IFRS i teori och praktik, femte upplagan. Stockholm: Sanoma Utbildning AB.
- Mikes, A. (2009) 'Risk management and calculative cultures', *Management Accounting Research*, 20(1), s.18–40.

Mikes, A. (2010) Becoming the Lamp Bearer. I Fraser, J. and Simkins, B. J. (red.) Enterprise risk management. Wiley (The Robert W. Kolb series in finance), s. 71-85

Mintz, S. (2014). Accounting for the public interest. Dordrecht: Springer.

Meyer, P. E. (1973) The accounting entity, *Abacus*, 9(2), pp. 116–126.

Mylrea, K, & Lattimore, J (2010) How to Create and Use Corporate Risk Tolerance. I Fraser, J. and Simkins, B. J. (red.) Enterprise risk management. Wiley (The Robert W. Kolb series in finance), s. 143-154

Paton, W. A. (1922) Accounting Theory. New York: Ronald Press.

Paulsson, U., Bartholdi, C., Norrman, A. & Tehler, H. (2013). Säkrare flöden genom effektivare riskhantering. Lund: Studentlitteratur AB.

Power, M. (2005) Organizational response to risk: the rise of the chief risk officer. I Hutter, B. M. and Power, M. (red.) Organizational encounters with risk. Cambridge University Press. s.132-148

Rienecker, L. & Stray Jørgensen, P. (2017) Att skriva en bra uppsats, femte upplagan. Stockholm: Liber AB.

Suojanen, W. W. (1954). Accounting theory and the large corporation. *The Accounting Review*, 29(3), s.391-398.

(Video) TV4 Nyheterna. (2020-03-20). Corona leder till lågkonjunktur, enligt KI.
Tillgänglig: <https://www.tv4play.se/program/nyheterna/12533638> Hämtat: 2020-03-25.

Van Mourik, C. (2010). The equity theories and financial reporting: an analysis. *Accounting in Europe*, 7(2), 191-211.

Weinstein, O. (2012). refererar till Berle. Firm, Property and Governance: From Berle and Means to Agency-theory, and beyond. *Accounting, Economic and Law*, 2 (2) article 2.

Bilaga 1

Kod	Kategori	Nyckelord	Frekvens 1	Frekvens 2	Procentuell fördelning
I	Aktieägare	Aktieägare, Finansiär, Investerares			
II	Kreditgivare	Kreditgivare, Distributör, Leverantör,			
III	Anställd	Anställd, Personal, Medarbetare			
IV	Kund	Kund, Konsument, Klienter			
V	Stat	Stat, Myndighet, Samhälle			
VI	Miljö	Miljö, Omgivning, Omvärld			
Totalt					

Bilaga 2

Kodningsmall som exemplifieras med anställda som intressent

Kategori	Mörkblå	Ljusblå
Vem riktar sig informationen till?	Informationen riktar sig inte direkt till den anställda	Information riktar sig direkt till den anställda
Utvärdering	Här omnämns den anställda i en kontext där det inte framgår att informationen riktar sig direkt till/är direkt till nackdel/fördel för denne	Här omnämns den anställda i en kontext där det direkt framgår att informationen riktar sig till/är till nackdel/fördel för denne.
Förklaring	Anställda beskrivs i kontexten för hur företaget kan ha nytta av de anställda. Risker attribueras företaget.	Anställda beskrivs i kontexten för hur anställda har nytta av företaget samt hur företaget verkar för dem. Risker attribueras de anställda.
Framtaget exempel på hur anställda kan attribueras risk i olika kontext	“Det är av stor vikt för företag A utveckling att kontinuerligt attrahera kvalificerad personal.” I mening ovan står det tydligt att företag A ser en risk i att inte attrahera kvalificerad personal.	“Det är av stor vikt för företag B att säkerställa kontinuerlig utveckling hos personal.” I mening ovan står det tydligt att företag B ser en risk i att de anställda inte får utvecklas på arbetsplatsen.
Verklighetsförankrat exempel, hämtat citat från SAS information om risker hänförligt till medarbetare.	“SAS arbetar aktivt för att säkerställa tillgång till rätt kompetens”	“Genom transparent och öppen dialog med samtliga fackförbund och medarbetar- grupper, strävar SAS efter att öka förståelsen för de gemensamma utmaningarna och för behovet att säkra en effektivare verksamhet och därmed en trygg och stimulerande arbetsmiljö”